

Για την Τακτική

4^η Διεθνής Συνδιάσκεψη ISp, Απρίλης 2026

Εισαγωγή

1. Η δημιουργία του *Your Party* (YP) στην Βρετανία και η νέα άνοδος των *Democratic Socialists of America* (DSA) στις ΗΠΑ τους τελευταίους μήνες έχουν αναζωογονήσει τη συζήτηση σχετικά με τις τακτικές των συντρόφων μας στις αντίστοιχες χώρες. Όχι μόνο το ISp, αλλά και πολλές άλλες οργανώσεις της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς συμμετέχουν πλέον στο έργο του χτισίματος αυτών των δύο σχηματισμών, με στόχο να τους δώσουν μια πιο ριζοσπαστική και αντικαπιταλιστική κατεύθυνση (και ταυτόχρονα να ενισχύσουν την παρουσία τους στο εσωτερικό τους).
2. Αυτό καθιστά αναγκαία την επανεξέταση της τακτικής του *εισοδισμού*, όχι μόνο σε σχέση με την Βρετανία και τις ΗΠΑ, αλλά και ως μέρος μιας ευρύτερης συζήτησης για το πώς προσεγγίζουμε και/ή δουλεύουμε πολιτικά μέσα στα Νέα Αριστερά Κόμματα (NAK), τα οποία έχουν αποτελέσει σταθερό χαρακτηριστικό των πολιτικών εξελίξεων τις τελευταίες τρεις δεκαετίες (από την καπιταλιστική παλινόρθωση στις πρώην σταλινικές χώρες και τον εκφυλισμό των παραδοσιακών κομμάτων της Αριστεράς – σοσιαλδημοκρατικών και «κομμουνιστικών»).
3. Το παρόν κείμενο δεν είναι ένα κείμενο για τον *εισοδισμό* και σίγουρα δεν στοχεύει στην εφαρμογή του εισοδισμού ως καθολικής τακτικής για το ISp. Η ανάγνωση του κειμένου θα ξεκαθαρίσει ότι αυτό δεν ισχύει. Αντίθετα, η ουσία του είναι να δείξει την τεράστια ευελιξία που απαιτείται στο ζήτημα της τακτικής, ότι υπάρχει μια πολλαπλότητα τακτικών επιλογών που πρέπει να εφαρμόζονται ανάλογα με τις περιστάσεις, τη χώρα και την εποχή. Δεν υπάρχει *μία* τακτική που να είναι σωστή παντού και ανά πάσα στιγμή, εκτός από ορισμένες γενικές τακτικές *μεθόδους*, όπως είναι το *Ενιαίο Μέτωπο*, η εφαρμογή της οποίας, πάλι, θα διαφέρει ανάλογα με την εποχή και τον τόπο. Ο εισοδισμός, ωστόσο, καταλαμβάνει πολύ χώρο στο παρόν έγγραφο, επειδή, αν και η εφαρμογή του αφορά μόνο σε μια μειοψηφία περιπτώσεων, είναι σημαντικό να περιγραφεί, να εξεταστούν οι δυνατότητες αλλά και οι κίνδυνοι που συνεπάγεται και να μελετηθεί η ιστορία του ώστε να βγουν όλα τα χρήσιμα συμπεράσματα απ' αυτήν.
4. Τα ζητήματα τακτικής έχουν αποφασιστική σημασία. Μια σωστή ανάλυση και ένα σωστό πολιτικό-μεταβατικό πρόγραμμα δεν επαρκούν από μόνα τους. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της επαναστατικής τακτικής είναι το *Ενιαίο Μέτωπο* (EM) – που έχει κρίσιμη σημασία. Χωρίς αυτό, κάθε οργάνωση που αναφέρεται στον μαρξισμό και τον επαναστατικό σοσιαλισμό είναι καταδικασμένη. Όπως εξήγησαν ο Λένιν και ο Τρότσκι, χωρίς την τακτική του Ενιαίου Μετώπου η Οκτωβριανή Επανάσταση δεν θα ήταν δυνατή. Το EM αποτέλεσε βασικό χαρακτηριστικό της

3ης Διεθνούς, όπως αυτό αναπτύχθηκε λεπτομερώς στο 3ο και το 4ο Συνέδριό της. Η τακτική του ΕΜ εγκαταλείφθηκε από τον Σταλινισμό πολύ σύντομα μετά τον θάνατο του Λένιν.

5. Στην κλασική του έννοια, το ΕΜ, του οποίου η πλήρης ονομασία είναι «*Τακτική του Ενιαίου Εργατικού Μετώπου*» (δηλαδή αποκλείει τις αστικές δυνάμεις), σημαίνει την ανάγκη να επιδιωχθεί η μέγιστη δυνατή ενότητα της εργατικής τάξης στους αγώνες της, αμυντικούς ή επιθετικούς. Στην περίοδο του Μεσοπολέμου (δεκαετίες του 1920 και του 1930) η πρακτική του έκφραση ήταν η ενότητα στη δράση, κυρίως (αλλά όχι αποκλειστικά) ανάμεσα στους εργαζόμενους που ακολουθούσαν κομμουνιστικές οργανώσεις και σε εκείνους που ακολουθούσαν σοσιαλδημοκρατικές οργανώσεις. Θεωρητικά, το ΕΜ μπορούσε να κυμαίνεται από την ενότητα στη δράση για «μεμονωμένα» ζητήματα μέχρι αυτό που ο Τρότσκι περιέγραψε ως την ανώτερη μορφή του: τα σοβιέτ.
6. Στη σημερινή εποχή, όπου τα παραδοσιακά εργατικά κόμματα (είτε σοσιαλδημοκρατικά είτε «κομμουνιστικά») έχουν σε μεγάλο βαθμό χάσει τους δεσμούς τους με την εργατική τάξη, η εφαρμογή της τακτικής του ΕΜ δεν μπορεί να έχει τις ίδιες πρακτικές μορφές όπως στο παρελθόν. Ακόμη και η έκκληση για ένα ΕΜ βασισμένο στις δυνάμεις των *συνδικάτων* δεν είναι πλέον τόσο απλή όσο παλιότερα, καθώς οι παραδοσιακές συνδικαλιστικές δομές, σε αρκετές χώρες (σίγουρα όχι παντού) αμφισβητούνται από εκατομμύρια εργαζόμενους. Επιπλέον, η συνδικαλιστική πυκνότητα βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (β΄ΠΠ), περίπου στο 10% του εργατικού δυναμικού. **Παρ' όλα αυτά, η ουσία της τακτικής του ΕΜ παραμένει αμετάβλητη: οι επαναστάτες πρέπει να καλούν στη μέγιστη δυνατή ενότητα των εργαζομένων, ανεξάρτητα από ιδεολογικές ή πολιτικές προτιμήσεις. Δηλαδή, οι επαναστάτες πρέπει να στοχεύουν σε κοινή δράση με εργαζόμενους που ανήκουν σε ρεφορμιστικά (ή σταλινικά ή αναρχοσυνδικαλιστικά) ρεύματα.** Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι δυνάμεις στις οποίες μπορεί να απευθυνθεί μια τέτοια έκκληση είναι μικρές ή πολύ μικρότερες από ό,τι στο παρελθόν. Σε αυτές τις περιπτώσεις, θα μπορούσαμε να χρησιμοποιούμε τον όρο «*μέθοδος του ενιαίου μετώπου*» ή «*προσέγγιση ενιαίου μετώπου*», ώστε να μην συγχέεται με την κλασική του έννοια που σημαίνει το κάλεσμα προς μαζικές δυνάμεις του εργατικού κινήματος.
7. Η τακτική (ή η μεθοδολογία) του Ενιαίου Μετώπου, πέρα από την ενίσχυση του μαζικού κινήματος και την επαφή των Μαρξιστών με ευρύτερα στρώματα εργαζομένων που υποστηρίζουν ρεφορμιστικούς σχηματισμούς, **στοχεύει επίσης στην αποκάλυψη των ορίων των ρεφορμιστών, οι οποίοι είναι βέβαιο ότι θα εγκαταλείψουν τον αγώνα στη μέση του δρόμου, υπονομεύοντας ή περιορίζοντας τις δυνατότητες και τις προοπτικές του μαζικού κινήματος.** Τα εργατικά στρώματα δεν θα απορρίψουν τον ρεφορμισμό μέσω ιδεολογικών συζητήσεων αλλά μέσω της εμπειρίας τους, όταν δουν ότι τελικά υποτάσσεται στην άρχουσα τάξη. Φυσικά, για να εξαχθούν πλήρη σοσιαλιστικά-επαναστατικά συμπεράσματα η εμπειρία από μόνη της δεν είναι αρκετή. Ο ενεργός ρόλος των Μαρξιστών είναι απαραίτητος, μέσα από την συμμετοχή τους στο μαζικό κίνημα, την εξήγηση, το σωστό μεταβατικό πρόγραμμα και την κριτική του ρεφορμισμού στα πλαίσια της τακτικής του ΕΜ.

8. Υπάρχει ένα τεράστιο υποκειμενικό πρόβλημα στην αντικαπιταλιστική Αριστερά, διεθνώς. Δεν είναι τυχαίο ότι, σε μια εποχή βαθιάς και γενικευμένης κρίσης του καπιταλισμού, η Αριστερά γενικά –και η αντικαπιταλιστική ειδικότερα– βρίσκονται σε βαθιά κρίση. Η κρίση αυτή είναι συνολική: πολιτική, τακτική και οργανωτική. Ταυτόχρονα όμως, πρέπει να σημειώσουμε ότι η αντικαπιταλιστική/μαρξιστική Αριστερά έχει μεγάλες δυνατότητες να αυξήσει την επιρροή και υποστήριξη της (κοινωνική και εκλογική) όπως φαίνεται από μια σειρά παραδειγμάτων (π.χ. Αργεντινή, Ιρλανδία, Ελλάδα κ.λπ.) που αναπτύσσονται στο κείμενό μας [«Η Παρακμή της Ευρώπης και η Κρίση της Αριστεράς»](#) του 3ου Συνεδρίου ISp.
9. Κάνουμε την διάκριση ανάμεσα στην «αντικαπιταλιστική» και την «επαναστατική» Αριστερά ή τον Μαρξισμό, με την έννοια ότι ο «αντικαπιταλισμός» αποτελεί μια ευρύτερη κατηγορία, η οποία περιλαμβάνει πολλές ομάδες και ρεύματα που επιθυμούν να παλέψουν ενάντια στον καπιταλισμό, με ένα αφηρημένο τρόπο, χωρίς την επιστημονική κατανόηση του καπιταλισμού σαν ένα συγκεκριμένο ιστορικά τρόπο παραγωγής. Χωρίς αυτή την κατανόηση, δεν διαθέτουν σαφή στρατηγική, τακτική και οργανωτικές δομές για τον σκοπό αυτό.
10. Δυστυχώς, στην αντικαπιταλιστική Αριστερά διεθνώς υπάρχουν πολύ ισχυρές σεκταριστικές παραδόσεις, οι οποίες συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με το γεγονός ότι οι περισσότερες από αυτές τις ομάδες έχουν περιορισμένους δεσμούς με τα εργατικά στρώματα και «ζουν» στο περιθώριο της κοινωνίας και των μαζικών κινήσεων. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν αντικαπιταλιστικές οργανώσεις που καταλήγουν στον ομορτισμό, «διευρύνοντας» την έννοια του ΕΜ ώστε να περιλάβει κόμματα του κατεστημένου και συμμετέχοντας σε «προοδευτικές κυβερνήσεις» (όπως συνέβη πρόσφατα, για παράδειγμα, με το PSOL στη Βραζιλία) ή διαλύοντας τον εαυτό τους σε ευρύτερους ρεφορμιστικούς σχηματισμούς – θέλοντας είτε να “κόψουν δρόμο” είτε να διατηρήσουν καλές σχέσεις με τη γραφειοκρατία στο εσωτερικό αυτών των σχηματισμών.
11. Στη σημερινή εποχή υπάρχουν διάφορες επιλογές τακτικής. Ο εισοδισμός, όπου είναι εφικτός, δεν θα έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με εκείνα που είχε στη δεκαετία του 1930 ή στις δεκαετίες μετά τον β'ΠΠ. Σε πολλά (αλλά όχι σε όλα) από τα NAK (νέα αριστερά κόμματα) σήμερα, είναι δυνατό να ενταχθεί κανείς χωρίς να χρειαστεί να κάνει οργανωτικές ή πολιτικές παραχωρήσεις – δηλαδή, μια οργάνωση μπορεί να ενταχθεί και να συνεχίσει να δρα ανεξάρτητα. Υπάρχουν και άλλες τακτικές επιλογές, οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ως μέρος ενός ευρέος φάσματος που εκτείνεται από τον εισοδισμό έως διαφορετικές εφαρμογές της μεθόδου του ΕΜ. Αυτές εξαρτώνται από το ειδικό βάρος μιας οργάνωσης, την ικανότητά της να παίξει σημαντικό ρόλο στο χτίσιμο ενός νέου φορέα μαζί με άλλες δυνάμεις. Συνδέονται προφανώς με το μέγεθός της και, γενικότερα, με την παρουσία της στο εργατικό κίνημα και στα μαζικά κινήματα. Σε μια τέτοια περίπτωση, έχουμε την προσπάθεια των μαρξιστών να χτίσουν μια νέα πολιτική οργάνωση, στην οποία μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο από την αρχή, μαζί με άλλες μαρξιστικές ή αντικαπιταλιστικές οργανώσεις που έχουν παρόμοιο βάρος ή μέγεθος. Αυτό διαφέρει από την περίπτωση μικρών ή ακόμη και μεγάλων μαρξιστικών οργανώσεων που εντάσσονται σε νέους φορείς στους οποίους κυριαρχεί μια σημαντική (ρεφορμιστική) δύναμη – όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις του SYRIZA, του Podemos, της Die Linke κ.λπ.

12. Στην περίπτωση που διάφορες αντικαπιταλιστικές ομάδες ενωθούν για να δημιουργήσουν κάποιο είδος νέου αριστερού κόμματος, χρειάζεται προσοχή ώστε να μην πέσουμε στην παγίδα του σεκταρισμού. Μπορούμε να συνεργαστούμε με άλλες ομάδες προς αυτή την κατεύθυνση μόνο υπό την αυστηρή προϋπόθεση ότι είναι προσανατολισμένες προς τα εργατικά στρώματα και είναι σε θέση να «μιλήσουν τη γλώσσα τους» – δηλαδή να χρησιμοποιήσουν τη μεταβατική μέθοδο για να χτίσουν επαναστατικές συνειδήσεις. Πρέπει να διατηρούμε σαφή απόσταση από ομάδες στις οποίες κυριαρχούν μικροαστικοί, διανοουμενίστικοι κύκλοι, οι οποίοι, κατά κανόνα, καταλήγουν είτε στον σεκταρισμό είτε στον οπορτουνισμό (το ίδιο ισχύει για ομάδες με αναρχικές τάσεις). Εάν τέτοιες ομάδες έχουν σημαντική παρουσία, υπό ορισμένες συνθήκες μπορούμε να υιοθετήσουμε απέναντί τους μια ενιαίο-μετωπική προσέγγιση, δηλαδή να συνεργαστούμε μαζί τους σε κοινές εκστρατείες και να έχουμε μια γενική συνεργασία, αλλά χωρίς να στοχεύουμε στη δημιουργία ενός κοινού πολιτικού εγχειρήματος.
13. Από την άλλη, το να είναι κανείς μέλος ενός ευρύτερου, μεγαλύτερου (ρεφορμιστικού) σχηματισμού έχει το πλεονέκτημα ότι «προστατεύει» τους μαρξιστές από τον σεκταρισμό, τους εκπαιδεύει σε μια βαθύτερη κατανόηση της συνείδησης των εργαζομένων, πράγμα που συμβάλλει στην ανάπτυξη του μεταβατικού τους προγράμματος. Ωστόσο, υπάρχουν και σοβαροί κίνδυνοι: ο βασικός είναι εκείνος της οπορτουνιστικής προσαρμογής, δηλαδή το να γίνονται πολιτικές παραχωρήσεις υπό την πίεση της γραφειοκρατίας, να καλλιεργείται η ψευδαίσθηση ότι το κόμμα στο σύνολό του μπορεί να μετασχηματιστεί σε μαρξιστικό, και να γίνονται οργανωτικές υποχωρήσεις προς την κατεύθυνση της, μερικής τουλάχιστον, αυτοδιάλυσης κ.λπ.
14. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχουν πρότυπα· δεν υπάρχει μία «συνταγή» που να εφαρμόζεται σε όλες τις συνθήκες. Το έργο μας σε διαφορετικές χώρες πρέπει να ξεκινά από την κατανόηση ότι η τακτική, εξ ορισμού, πρέπει να είναι ευέλικτη και ότι οι συνθήκες σε κάθε χώρα θα είναι διαφορετικές από αλλού. Η εμπειρία των σ. σε διεθνές επίπεδο θα είναι, φυσικά, κρίσιμη για την κατανόηση των επιλογών μας σε διαφορετικές χώρες. Και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι αναγκαίο να κάνουμε κάποιους πειραματισμούς πριν καταλήξουμε σε τελικά συμπεράσματα.
15. Με αυτές τις γενικές ιδέες κατά νου, στις επόμενες σελίδες προσεγγίζουμε τον εισοδισμό και άλλες τακτικές επιλογές, τόσο από ιστορική σκοπιά όσο και με βάση τις σημερινές εμπειρίες των οργανώσεών μας – με στόχο να αντλήσουμε διδάγματα για το έργο μας σε διάφορες χώρες, στο παρόν και στο μέλλον.

Μέρος I

Ιστορικό υπόβαθρο του «εισοδισμού» – δεκαετία του 1930

16. Τα ζητήματα τακτικής ήταν πάντοτε καθοριστικής σημασίας για τους Μαρξιστές. Υπάρχουν εξαιρετικά πλούσια διδάγματα από το παρελθόν. Μια κρίσιμη πτυχή της τακτικής είναι η αποφυγή

της απομόνωσης από τις μάζες. Αυτό σημαίνει ότι, όταν οι μάζες αναζητούν έναν δρόμο προς τα εμπρός μέσα από νέα (πολιτικά) οχήματα, μικρά ή μεγάλα, οφείλουμε να δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή. Πρέπει να εξετάσουμε προσεκτικά ποια πρέπει να είναι η προσέγγισή μας, ώστε να πλησιάσουμε τα καλύτερα στρώματα, την πρωτοπορία, αλλά και την ευρύτερη τάξη, η οποία προσβλέπει σε αυτά τα πολιτικά σχήματα.

17. Η συζήτηση αυτή πάει πίσω στο *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*. Ένα από τα ερωτήματα που τίθενται σε αυτό είναι το εξής: «*Ποια είναι η σχέση των κομμουνιστών προς τους προλετάριους γενικά;*». Η απάντηση που δίνεται είναι: «*Οι κομμουνιστές δεν αποτελούν ένα ιδιαίτερο κόμμα που αντιτίθεται στα άλλα εργατικά κόμματα.*» Ήταν μια σαφής τοποθέτηση το 1848, με την οποία ο Μαρξ και ο Ένγκελς προειδοποιούσαν για τους κινδύνους του διαχωρισμού, της απομόνωσης, της «ανύψωσης της σημαίας» σε μια μακρινή «βουνοκορφή». Ουσιαστικά, υποστήριζαν ότι οι επαναστάτες πρέπει να εμπλέκονται με την εργατική τάξη και στους καθημερινούς αγώνες της και στις μαζικές οργανώσεις της.
18. Ο «εισοδισμός» ως τακτική εμφανίστηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1930. Πριν από τη δεκαετία του 1930, οι μαρξιστές αρχικά (μέχρι τη ρωσική επανάσταση του 1917) δραστηριοποιούνταν μέσα στις μαζικές οργανώσεις της 2^{ης} Διεθνούς, των Σοσιαλδημοκρατικών (ΣΔ) Κομμάτων, τα οποία υιοθετούσαν τυπικά τον μαρξισμό.
19. Μετά τον Οκτώβριο του 1917, οι Μπολσεβίκοι ύψωσαν τη σημαία της Κομμουνιστικής (3^{ης}) Διεθνούς και πάλεψαν για την απόσχιση των Κομμουνιστικών Κομμάτων (ΚΚ) από τα ΣΔ κόμματα. Στα επαναστατικά γεγονότα που ακολούθησαν τον Οκτώβρη του '17, εργάστηκαν συνειδητά για τη διάσπαση των ΣΔ κομμάτων, με στόχο τον σχηματισμό νέων ΚΚ, όμως ταυτόχρονα, για παράδειγμα στη Βρετανία, ο Λένιν υποστήριξε ότι το μικρό ΚΚ έπρεπε να προσανατολιστεί προς το Εργατικό Κόμμα (ΕΚ) και να επιδιώξει την ένταξή του σε αυτό. Το βρετανικό ΕΚ, εκείνη την περίοδο, είχε ομοσπονδιακό χαρακτήρα, γεγονός που επέτρεπε την προσχώρηση διαφόρων ομάδων, παρ' όλα αυτά, με την πρόταση του ο Λένιν δήλωνε ξεκάθαρα ότι το πνεύμα που διατύπωνε το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο* εξακολουθούσε να ισχύει: ο διαχωρισμός και η απομόνωση από το ευρύτερο κίνημα δεν αποτελούν τη θέση των επαναστατών.
20. Το ζήτημα του εισοδισμού τέθηκε στην ημερήσια διάταξη τη δεκαετία του 1930 ως αποτέλεσμα της αδυναμίας των επαναστατικών δυνάμεων του Τροτσκισμού. Μετά τη νίκη του Σταλινισμού στη Σοβιετική Ένωση, ιδρύθηκε η *Αριστερή Αντιπολίτευση*, η οποία στη συνέχεια απέκτησε διεθνή χαρακτήρα και μετατράπηκε στη *Διεθνή Αριστερή Αντιπολίτευση* – και τελικά στην εμβρυακή 4^η Διεθνή. Στα μέσα της δεκαετίας του 1930, ενώ οι δυνάμεις του Μαρξισμού-Τροτσκισμού ήταν παντού πολύ αδύναμες, σε πολλές χώρες επικρατούσε επαναστατική ή προεπαναστατική κατάσταση. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο Τρότσκι συμβούλεψε τους υποστηρικτές του να συμμετάσχουν στα μαζικά ΣΔ κόμματα, προκειμένου να προσεγγίσουν την πρωτοπορία των εργατών και να αναπτύξουν, ποσοτικά και ποιοτικά, τις επαναστατικές δυνάμεις το ταχύτερο δυνατό. Ήταν μια τακτική για μια συγκεκριμένη περίοδο, όπου οι ευκαιρίες ήταν τεράστιες ενώ οι οργανωμένες επαναστατικές δυνάμεις παρέμεναν πολύ μικρές.

21. Το πρώτο μέρος όπου ο Τρότσκι έδωσε τη συγκεκριμένη συμβουλή στους οπαδούς του, να ενταχθούν σε ένα μαζικό σχηματισμό, ήταν η **Βρετανία**. Το Ανεξάρτητο Εργατικό Κόμμα (ILP) ήταν το αρχικό εργατικό κόμμα, δηλαδή το εργατικό κόμμα πριν από τη δημιουργία του Εργατικού Κόμματος. Όταν το ΕΚ ιδρύθηκε το 1903 το ILP αποτέλεσε ένα από τα συστατικά του στοιχεία. Στις αρχές της δεκαετίας του 1930 το ILP, που ήταν τοποθετημένο στ' αριστερά της πλειοψηφίας της ηγεσίας του ΕΚ, αποσχίστηκε από αυτό. Η κατάσταση ήταν εξαιρετικά ρευστή: το ILP έχανε γρήγορα μέλη, οι εργαζόμενοι ήταν μπερδεμένοι, ορισμένοι στρέφονταν προς το ΚΚ, άλλοι εξακολουθούσαν να στρέφονται προς το ΕΚ, αλλά οι περισσότεροι δεν έβλεπαν κανένα κόμμα που να εκπροσωπεί τα συμφέροντά τους. Ο Τρότσκι επισήμανε ότι εκείνη την περίοδο υπήρχαν περίπου 40 σύντροφοι στη Βρετανία ενώ το ILP διέθετε 10–11.000 μέλη (τουλάχιστον στα χαρτιά). Επομένως, εάν οι 40 σύντροφοι μπορούσαν να πραγματοποιήσουν παραγωγικό πολιτικό έργο στο ILP και να εξέλθουν από αυτό ενισχυμένοι, με διπλάσια, τριπλάσια ή δεκαπλάσια μέλη, αυτό θα αποτελούσε ένα τεράστιο βήμα προς τα εμπρός.

22. Ωστόσο, ο Τρότσκι δεν υποστήριζε τον εισοδισμό σαν γενικό κανόνα ανεξάρτητα από τις συνθήκες, στη δεκαετία του 1930. Τον υποστήριζε μόνο όταν συνέτρεχαν ορισμένες συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- α) πρέπει να υπάρχει προεπαναστατική ή επαναστατική κατάσταση στην κοινωνία,**
- β) αναταραχή στο εσωτερικό της ΣΔ (ή ενός ρεφορμιστικού ή κεντριστικού κόμματος), με ενεργή εσωτερική διαπάλη,**
- γ) να αναπτύσσεται/συγκροτείται μια αριστερή πτέρυγα στο εσωτερικό του κόμματος στην οποία θα μπορούσαν να προσανατολιστούν οι δυνάμεις των επαναστατών,**
- δ) και, τέλος, να υπάρχει η δυνατότητα ταχείας αποκρυστάλλωσης μιας επαναστατικής πτέρυγας ή τάσης στο εσωτερικό του κόμματος.**

Η πρόταση του Τρότσκι προκάλεσε διάσπαση στη μικρή βρετανική ομάδα: ορισμένοι από τους υποστηρικτές του εφάρμοσαν την τακτική, ενώ άλλοι όχι.

23. Λίγο αργότερα, πρότεινε την ίδια προσέγγιση στη **Γαλλία**, η οποία έμεινε γνωστή ως «Γαλλική Στροφή», υποστηρίζοντας την είσοδο στο Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (SFIO – μέλος της 2^{ης} Διεθνούς). Η πρότασή του προκάλεσε έντονες συζητήσεις στη γαλλική οργάνωση, η οποία επίσης διασπάστηκε.

24. Πρότεινε την ίδια τακτική και στις πολύ μικρές δυνάμεις του Τροτσκισμού στην **Ισπανία**, κατά την περίοδο που οδήγησε στον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο. Η νεολαία του PSOE (Ισπανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα) προσέγγισε τους Τροτσκιστές λέγοντας: έχετε τις καλύτερες ιδέες, σας ζητάμε να ενταχθείτε στις γραμμές μας για να συμβάλετε στην κατανόηση του τι συμβαίνει και να επεξεργαστούμε τον δρόμο προς τα εμπρός. Ο Τρότσκι πρότεινε την ένταξη στο PSOE, αλλά οι σύντροφοί του δεν ακολούθησαν τη συμβουλή του. Και η χωρίς πυξίδα νεολαία του PSOE κατέληξε τελικά στην τροχιά του Σταλινισμού, προσφέροντάς του μια κοινωνική και πολιτική βάση στην Ισπανία που δεν διέθετε μέχρι τότε. Και, φυσικά, οι Σταλινικοί αναδείχθηκαν στους νεκροθάφτες της επανάστασης στην Ισπανία. Μια ιστορική ευκαιρία είχε χαθεί.

25. Η τακτική ήταν σαφής κατά στην αντίληψη του Τρότσκι, αλλά δεν εφαρμόστηκε με σωστό τρόπο, ως επί το πλείστον, από τις πολύ νεαρές δυνάμεις του Τροτσκισμού εκείνη την περίοδο, αν και υπήρχαν εξαιρέσεις, ιδίως στις **Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής**. Εκεί, η ομάδα γύρω από τον Τζέιμς Κάννον εφάρμοσε την τακτική με μεγαλύτερη ευελιξία και πιο συστηματικά και κατάφερε να αποχωρήσει από το Σοσιαλιστικό Κόμμα με ενισχυμένες δυνάμεις.
26. **Αυτές οι τακτικές μπορούν να θεωρηθούν ως «κλασικός εισοδισμός», ο οποίος εφαρμόζεται σε μια προεπαναστατική ή επαναστατική κατάσταση.** Αυτό το πλαίσιο σε μεγάλο βαθμό δεν υπάρχει από τη δεκαετία του 1930 και μετά. Αντίθετα, μετά τον β'ΠΠ άνοιξε μια νέα περίοδος – μια νέα εποχή που δεν είχε προβλέψει ο Τρότσκι. Η καπιταλιστική τάξη κατάφερε να σταθεροποιήσει το σύστημά της, εν μέρει μέσω της καταστροφής του πολέμου και στη συνέχεια μέσω της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων σε μια μακρά μεταπολεμική ανάκαμψη που διήρκεσε περίπου 25 χρόνια. Ο Σταλινισμός κατόρθωσε να εδραιώσει την εξουσία του όχι μόνο στη Σοβιετική Ένωση αλλά και σε ολόκληρη την Ανατολική Ευρώπη, ενώ τα ΣΔ κόμματα μπόρεσαν να επανακτήσουν την επιρροή τους στα λαϊκά στρώματα, εν μέρει επειδή η άρχουσα τάξη χρειάστηκε να στηριχθεί σε αυτά για να σταθεροποιήσει το σύστημά της.

Ο εισοδισμός στις μεταπολεμικές δεκαετίες

27. Στη μεταπολεμική περίοδο, ο Τροτσκισμός ως ρεύμα αναζητούσε μια κατεύθυνση. Η ενίσχυση τόσο του Σταλινισμού όσο και της Σοσιαλδημοκρατίας σε διεθνές επίπεδο οδήγησε στην απομόνωσή του. Ορισμένα τροτσκιστικά ρεύματα εφάρμοσαν την τακτική του εισοδισμού σε διάφορες χώρες. Στη Βρετανία, η τακτική αυτή εφαρμόστηκε με συνέπεια και μακροπρόθεσμα από μια ομάδα συντρόφων γύρω από τον **Τεντ Γκραντ** (Ted Grant) μετά την κρίση και την κατάρρευση του *Επαναστατικού Κομμουνιστικού Κόμματος* στο οποίο ανήκαν.
28. Ο Τεντ Γκραντ και η ομάδα του, πρόδρομοι αυτού που αργότερα θα γινόταν η CWI (Επιτροπή για μια Εργατική Διεθνή) είχαν κατανοήσει ότι ο καπιταλισμός είχε εισέλθει σε μια μακρά περίοδο ανόδου, αλλά και ότι μια νέα μεγάλη οικονομική κρίση ήταν αναπόφευκτη. Αντιλήφθηκαν ότι, για ένα χρονικό διάστημα, *οι τροτσκιστικές δυνάμεις θα ήταν σχετικά απομονωμένες* και ότι ο καλύτερος τρόπος να προχωρήσουν, σε αυτές τις συνθήκες, ήταν η υπομονετική, μακροπρόθεσμη δουλειά εισοδισμού.
29. Αυτή η προσέγγιση διέφερε από εκείνη του Μιχάλη Ράπτη (Πάμπλο) και της «4^{ης} Διεθνούς» εκείνης της περιόδου (ο Πάμπλο ήταν Γενικός Γραμματέας της 4^{ης} Διεθνούς από το 1948 έως το 1960) οι οποίοι υποστήριζαν τον «εισοδισμό *sui generis*» (εισοδισμό ειδικού τύπου). Με αυτό εννοούσαν ότι οι τροτσκιστικές δυνάμεις έπρεπε να εισέλθουν στα κόμματα της ΣΔ και στα ΚΚ, αλλά αντί να δρουν με «ανοιχτή σημαία» υποστήριζαν αυτό που μπορεί να περιγραφεί ως «βαθύς εισοδισμός», που στην πράξη σήμαινε να «θαφτούν» και να «κρυφτούν» ώστε να είναι αόρατοι στη γραφειοκρατία. Αυτή η τακτική βασιζόταν σε λανθασμένες προοπτικές για επικείμενες επαναστάσεις, κρίσεις και πολέμους, συμπεριλαμβανομένου ενός πυρηνικού πολέμου. Άλλα τροτσκιστικά ρεύματα, για παράδειγμα εκείνα γύρω από τον Gerry Healy στη Βρετανία και τον

Pierre Lambert στη Γαλλία, εφάρμοσαν παραλλαγές της τακτικής του εισοδισμού, αλλά κανένα ρεύμα δεν είχε την επιτυχία που είχε η ομάδα του Τεντ Γκραντ.

30. Η αντίληψη του εισοδισμού από την ομάδα γύρω από τον Τεντ Γκραντ ήταν εκείνη ενός μακροπρόθεσμου προσανατολισμού προς τις μαζικές οργανώσεις/κόμματα, πάντα με «ανοιχτή σημαία» – ρόλο τον οποίο στη Βρετανία έπαιξε η εφημερίδα *Militant*. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλη η πολιτική δουλειά πραγματοποιούνταν μέσα στα κόμματα της ΣΔ. Μεγάλο μέρος της δουλειάς γινόταν μέσω των οργανώσεων νεολαίας αυτών των κομμάτων, *ουσιαστικά δημόσια και ανοιχτή*. Η πλειοψηφία των εντάξεων προήλθε μέσα από αυτού του είδους την *ανεξάρτητη δουλειά*. Εν μέρει μέσω επαφών με άλλα νεολαιίστικα τμήματα ΣΔ κομμάτων διεθνώς, η ομάδα στη Βρετανία κατάφερε σταδιακά να ιδρύσει μια διεθνή οργάνωση, τη CWI.
31. Κατά τις μεταπολεμικές δεκαετίες, σε ορισμένες χώρες –και ιδιαίτερα στη Βρετανία– ο Τροτσκισμός σημείωσε εξαιρετικές επιτυχίες. Από τη δεκαετία του 1950 έως τη δεκαετία του 1970, η «τάση του Militant» στη Βρετανία αυξήθηκε από λιγότερα από 50 μέλη σε αρκετές χιλιάδες και στη συνέχεια, στα μέσα της δεκαετίας του 1980, σε περίπου 8.000 μέλη. Το Militant κατάφερε να κερδίσει την ηγεσία του Δημοτικού Συμβουλίου του Λίβερπουλ και να ηγηθεί μιας ιστορικής μάχης ενάντια στη Θάτσερ – στην οποία όμως ηττήθηκε. Λίγο αργότερα, ξεκίνησε το κίνημα ενάντια στον Poll Tax, το οποίο τελικά νίκησε και οδήγησε στην ανατροπή της Θάτσερ. Τρία μέλη του Militant εκλέχθηκαν στο κοινοβούλιο και, σε κάποιο σημείο, υπήρχαν πάνω από 30 εκλεγμένοι δημοτικοί σύμβουλοι.
32. Σ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 και του 1980, η CWI κατάφερε να συγκεντρώσει δυνάμεις σε πολλές χώρες, βασιζόμενη κυρίως σε τακτικές παρόμοιες με εκείνες που ακολουθήθηκαν στη Βρετανία.
33. Φυσικά, η εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής εισοδισμού ενείχε κινδύνους – κάτι που πρέπει πάντα να έχουμε υπόψη. Η ρουτίνα της συμμετοχής σε ένα μαζικό εργατικό κόμμα, ιδιαίτερα σε ένα κόμμα που μετατοπίζεται προς τα δεξιά, μπορεί να υποκαταστήσει την επαναστατική δουλειά για ένα τμήμα των μελών, ειδικά όταν αυτά συμμετέχουν για 10, 20, 30 ή και περισσότερα χρόνια. Αυτό μπορεί να αμβλύνει την πολιτική οξύτητα που απαιτείται για το χτίσιμο ενός επαναστατικού κόμματος. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η ρουτίνα αποτέλεσε έναν πολύ σημαντικό παράγοντα και έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διάσπαση της CWI από τον Grant και τους υποστηρικτές του το 1992.
34. Μέχρι τότε, το Militant στη Βρετανία είχε μεγαλώσει σε τέτοιο βαθμό ώστε ήταν αδύνατο να υποστηρίξει κανείς ότι δεν υπήρχε επαναστατικό κόμμα στο εσωτερικό του Εργατικού Κόμματος. Η γραφειοκρατία του ΕΚ, με τη στήριξη της άρχουσας τάξης, αποφάσισε ότι έπρεπε να ξεφορτωθεί το Militant. Η δουλειά που πραγματοποιήθηκε μέσα από το κίνημα ενάντια στον Poll Tax ήταν εξ ολοκλήρου εκτός του Εργατικού Κόμματος και ερχόταν σε σύγκρουση με τα συμφέροντά του. Η μακροπρόθεσμη τακτική του εισοδισμού έφτανε έτσι στο τέλος της – δεν αποτελούσε πλέον γόνιμο πεδίο δράσης.

35. Σε άλλες χώρες, η τακτική του εισοδισμού δεν απέκτησε ποτέ τον μακροχρόνιο χαρακτήρα που είχε στη Βρετανία. Το ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα, το ΣΔ Κόμμα στη Σουηδία, το Εργατικό Κόμμα στη Βόρεια Ιρλανδία κ.λπ. απέβαλαν πολύ γρήγορα τις ομάδες της CWI. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η τακτική του εισοδισμού αντικαταστάθηκε από ανεξάρτητη δουλειά, με ταυτόχρονο όμως **«προσανατολισμό»** (διατύπωση αιτημάτων, συνεργασία όπου ήταν δυνατόν, ψήφος) προς τα μαζικά κόμματα των εργαζομένων. Σε μεταγενέστερο στάδιο, στη δεκαετία του 1990, αυτή η «τακτική προσανατολισμού» αντικαταστάθηκε από εκστρατείες για το *χτίσιμο νέων εργατικών κομμάτων*.
36. Η δεκαετία του 1990 ήταν διαφορετική από όλες τις προηγούμενες δεκαετίες μετά τον β΄ΠΠ: ο καπιταλισμός ενισχύθηκε από την κατάρρευση του Σταλινισμού, τα ΣΔ κόμματα κινήθηκαν αποφασιστικά προς τα δεξιά, ενώ τα περισσότερα ΚΚ κατέρρευσαν. Αυτό δημιούργησε ένα διαφορετικό πλαίσιο για τη δουλειά των Μαρξιστών. Η τακτική του μακροπρόθεσμου εισοδισμού δεν ήταν πλέον εφαρμόσιμη. **Νέα Αριστερά Κόμματα έρχονταν στο προσκήνιο και έπρεπε να αναπτυχθούν νέες τακτικές.** Ανεξάρτητη δουλειά και ανεξάρτητες εκστρατείες έπρεπε να αναπτυχθούν, αλλά και ευρύτερα «μετωπικά σχήματα», αξιοποιώντας τη μέθοδο του ενιαίου μετώπου. Έπρεπε επίσης να συζητηθούν συγκεκριμένες τακτικές συνεργασίας ή συμβολής στο χτίσιμο νέων σχηματισμών/κομμάτων, όπου αυτό ήταν εφικτό. Ένα διαφορετικό είδος εισοδισμού, διαφορετικού τόσο από εκείνο της δεκαετίας του 1930 όσο και από το μακροπρόθεσμο εισοδισμό των μεταπολεμικών δεκαετιών, υιοθετήθηκε σε διάφορες χώρες και από διαφορετικά τροτσικιστικά ρεύματα ή οργανώσεις – όπως στην Ιταλία ή στη Βραζιλία. Κατά γενικό κανόνα, τα Νέα Αριστερά Κόμματα (ΝΑΚ) που εμφανίστηκαν από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 επιτρέπουν πολύ μεγαλύτερη ελευθερία σε τάσεις, ακόμη και σε οργανώσεις να συνυπάρχουν στο πλαίσιο ενός κοινού κόμματος, το οποίο φέρει έντονα χαρακτηριστικά συμμαχίας διαφορετικών δυνάμεων. Το στοιχείο της μυστικότητας, σε αντίθεση με ό,τι χαρακτήριζε τη δουλειά σε μεγάλα κόμματα της δεκαετίας του 1930 ή των μεταπολεμικών δεκαετιών, δεν είναι γενικά απαραίτητο.

Μέρος II

37. Ο «εισοδισμός» είναι μια έννοια αρκετά παρεξηγημένη και με αρνητική χροιά στις τάξεις της Αριστεράς. Στην πράξη, αναφέρεται στην παρουσία μαρξιστικών/επαναστατικών σοσιαλιστικών ρευμάτων σε ευρύτερους αριστερούς σχηματισμούς. Ακριβώς επειδή η παρουσία Μαρξιστών σε πλατιά ή μαζικά εργατικά/αριστερά κόμματα εκθέτει την ηγεσία/γραφειοκρατία αυτών των κομμάτων, λόγω της πολιτικής ανεπάρκειας του ρεφορμισμού, ο εισοδισμός έχει δεχτεί επιθέσεις ως κάτι «συνωμοτικό», «διχαστικό», ακόμη και «ανήθικο» κ.λπ. Κάτι αντίστοιχο ισχύει και για τη λέξη «φράξια» ή «φραξιονισμός». Ιστορικά, και μέχρι τη σταλινοποίηση της Κομμουνιστικής Διεθνούς, η ύπαρξη φραξιών στα μαζικά αριστερά κόμματα –με τους Μπολσεβίκους να αποτελούν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα– ήταν κάτι απολύτως φυσιολογικό. Με την κυριαρχία του

Σταλινισμού στην 3^η Διεθνή, η ύπαρξη φραξιών απαγορεύτηκε βίαια και η κατηγορία του φραξιονισμού αρκούσε για να επιφέρει σκληρές τιμωρίες, αποβολές, ακόμη και σωματική βία.

38. Όπως εξηγήθηκε παραπάνω, ο όρος «εισοδισμός» εμφανίστηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1930 και είχε, ως ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του, τη σύντομη διάρκεια. Αυτό συνδεόταν με την ταχύτητα των εξελίξεων της εποχής, όπου η «επανάσταση και η αντεπανάσταση» αποτελούσαν άμεση προοπτική, με απότομες στροφές και ξαφνικές αλλαγές, οι οποίες αντανάκλωνταν στα κόμματα της Αριστεράς, προκαλώντας μεγάλες εσωτερικές συγκρούσεις, διασπάσεις και ανασυντάξεις. Τα κείμενα του Τρότσκι αυτής της περιόδου πάνω στο ζήτημα αυτό έχουν ιδιαίτερη αξία. Η επόμενη φάση κατά την οποία ο εισοδισμός απέκτησε εκ νέου σημασία ήταν οι δεκαετίες μετά τον β'ΠΠ, κυρίως μέσα από την εμπειρία της CWI, με μακροχρόνια χαρακτηριστικά, και διάρκεσε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Εκείνη την περίοδο, πέρα από τη ρεφορμιστική Αριστερά που κατάγγελλε τους «εισβολείς» ως εχθρούς του κινήματος, η CWI δέχτηκε επιθέσεις και από τις περισσότερες οργανώσεις της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, οι οποίες, έχοντας διολισθήσει στον σεκταρισμό, την κατηγορούσαν για «οπορτουνισμό». Αξίζει να σημειωθεί ότι η CWI ανέπτυξε εισοδιστική τακτική όχι μόνο στα ΣΔ κόμματα αλλά και σε ΚΚ καθώς και σε λαϊκά ή δημοκρατικά κινήματα σε χώρες του λεγόμενου «Τρίτου Κόσμου», που βρίσκονταν υπό αυταρχικά καθεστώτα ή στρατιωτικές δικτατορίες.
39. Στην πραγματικότητα, η παρουσία των μαρξιστών σε ευρύτερες αριστερές ή εργατικές οργανώσεις δεν είναι κάτι κατακριτέο· αντίθετα, υποδηλώνει το γεγονός ότι ο Μαρξισμός, ως ρεύμα, αποτελεί οργανικό στοιχείο της εργατικής τάξης – και η παρουσία του στις οργανώσεις της συνιστά στοιχείο δημοκρατίας στο εργατικό κίνημα. Αυτή η αντίληψη αλλοιώθηκε λόγω των παραδόσεων που ανέπτυξε ο Σταλινισμός. Όπως αναφέρθηκε στο 1^ο μέρος του κειμένου, αποτελεί στοιχείο της παράδοσης του επαναστατικού/επιστημονικού σοσιαλισμού, ήδη από την εποχή του ίδιου του Μαρξ, για τον οποίο, όπως [έγραψε στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο](#), οι Κομμουνιστές δεν αποτελούν κάτι εξωτερικό προς το μαζικό εργατικό κίνημα και τις οργανώσεις του. Βεβαίως, από τότε οι συνθήκες έχουν αλλάξει και σήμερα πρέπει να τονιστεί η ανάγκη χτισίματος ενός μαζικού επαναστατικού/μαρξιστικού κόμματος. Ωστόσο, η ουσία της διατύπωσης του Μαρξ παραμένει απολύτως επίκαιρη. Αξίζει επίσης να σημειωθεί η ιστορική εμπειρία του μπολσεβίκικου κόμματος. «Μπολσεβίκοι» σημαίνει «πλειοψηφία», όρος που διαμορφώθηκε –σε αντιπαράθεση με τους Μενσεβίκους («μειοψηφία»)– κατά τη διαδικασία της διάσπασης του Ρωσικού Σοσιαλδημοκρατικού Εργατικού Κόμματος το 1903. Οι Μπολσεβίκοι, με ηγέτη τον Λένιν, διατήρησαν αυτό το όνομα («Πλειοψηφία του ΡΣΔΕΚ») για περίπου 15 χρόνια, έως τη νίκη της Οκτωβριανής Επανάστασης και τη μετονομασία τους σε *Κομμουνιστικό Κόμμα*.
40. Είναι επίσης γεγονός ότι η παρουσία διαφορετικών ρευμάτων στο εσωτερικό ενός πολιτικού σχηματισμού ή κόμματος δεν είναι καθόλου ασυνήθιστη στην πολιτική γενικά και δεν αφορά αποκλειστικά τους Μαρξιστές. Για παράδειγμα, τα κόμματα της Κομμουνιστικής Διεθνούς, μετά τη σταλινοποίησή τους, σε διάφορες περιπτώσεις και χρονικές στιγμές, έστειλαν τμήμα των δυνάμεών τους σε άλλους, μεγαλύτερους σχηματισμούς, με στόχο να επηρεάσουν την πορεία και

την εξέλιξή τους. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί η είσοδος της νεολαίας του Ισπανικού ΚΚ στη νεολαία του Ισπανικού Σοσιαλιστικού Κόμματος κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου. Σε άλλες περιπτώσεις, προχώρησαν στη δημιουργία μαζικών σχηματισμών τους οποίους έλεγχαν παρασκηνακά ή ημι-ανοιχτά – όπως, για παράδειγμα, στην Ελλάδα με το ΕΑΜ, στη Νότια Αφρική με το Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο κ.λπ. Ακόμα, παρόμοια φαινόμενα παρατηρούνται και στα αστικά κόμματα. Οι ακροδεξιές πτέρυγες που υπάρχουν σήμερα σε κόμματα της Δεξιάς διαμορφώθηκαν, σε πολλές περιπτώσεις, από ομάδες που εισήλθαν σε αυτά τα κόμματα σε προηγούμενες περιόδους, αναμένοντας να ωριμάσουν οι συνθήκες υπέρ τους.

- 41. Με βάση τα παραπάνω, είναι αναγκαίο κατ' αρχήν να αφαιρεθεί η μεταφυσική διάσταση από τον «εισοδισμό» και η εντύπωση ότι πρόκειται για κάτι ξένο προς τις παραδόσεις του Μαρξισμού και τις υγιείς παραδόσεις της εργατικής τάξης και του μαζικού κινήματος.**

Ιστορική επιβεβαίωση

42. Είναι απαραίτητο να γίνει ένας απολογισμός της πορείας της CWI με βάση την κύρια τακτική που την χαρακτήρισε για μια ολόκληρη ιστορική περίοδο. Ο απολογισμός αυτός είναι σαφώς θετικός, παρά τις επιθέσεις που δέχτηκε σχεδόν σε όλες τις χώρες όπου δρούσε ως τάση στο εσωτερικό άλλων εργατικών κομμάτων, και παρά την εύκολη κριτική από διάφορες σεκταριστικές οργανώσεις για υποτιθέμενο ομορτουνισμό.
- 43. Ο εισοδισμός, ως τέτοιος, δεν έχει καμία εγγενή σχέση με τον ομορτουνισμό. Ωστόσο, ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζεται μπορεί να οδηγήσει σε ομορτουνιστικές εκτροπές. Αυτό συμβαίνει όταν αποδυναμώνεται το επαναστατικό πρόγραμμα ή εγκαταλείπεται η ανεξάρτητη οργανωτική δομή («λικβινταρισμός»). Με άλλα λόγια, ο εισοδισμός, όπως κάθε τακτική, εμπεριέχει τόσο δυνατότητες και ευκαιρίες όσο και κινδύνους.**
44. Με βάση την τακτική του εισοδισμού, η βρετανική CWI, μέσα σε μια περίοδο 20–25 ετών, εξελίχθηκε από μια χούφτα μέλη σε μια οργάνωση 8.000 μελών, με εκλεγμένους εκπροσώπους στο κοινοβούλιο και σε πολλά τοπικά συμβούλια. Ήταν σε θέση να ηγηθεί τεράστιων μαζικών κινημάτων, όπως το κίνημα ενάντια στον Poll Tax και η Μάχη του Λίβερπουλ, και να συμβάλλει καθοριστικά σε ιστορικούς αγώνες, όπως η απεργία των ανθρακωρύχων του 1985 (το Militant είχε φτάσει τα 500 μέλη στους ανθρακωρύχους).
45. Η ίδια τακτική έπαιξε καθοριστικό ρόλο και στην επέκταση της CWI σε νέες χώρες, φέρνοντάς τη σε επαφή με αριστερές κινήσεις και ρεύματα που αναδύονταν ή αναπτύσσονταν διεθνώς στο εσωτερικό των ρεφορμιστικών κομμάτων τη δεκαετία του 1970. Σε μια περίοδο περίπου μισού αιώνα, η CWI εξελίχθηκε στη σημαντικότερη –ως προς το πολιτικό βάρος και τη συνοχή– διεθνή τροτσκιστική οργάνωση, μέχρι τη διάσπασή της και την ουσιαστική διάλυσή της μετά το 2018, όταν η ηγεσία έφτασε σε σημείο να μην μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μιας νέας περιόδου και επέλεξε την διάσπαση.
- 46. Οι επιτυχίες της CWI δεν σημαίνουν ότι η τακτική του εισοδισμού ήταν η μόνη σωστή την οποία και όφειλαν να εφαρμόσουν οι Μαρξιστές – αυτό είναι ένα διαφορετικό ζήτημα. Στην ίδια**

ιστορική περίοδο, είδαμε επίσης την ανάπτυξη άλλων διεθνών οργανώσεων που δεν βασιζόνταν στην τακτική του εισοδισμού ή που ακολουθούσαν έναν συνδυασμό τακτικών επιλογών. Τέτοια παραδείγματα είναι η IST (γύρω από το βρετανικό SWP) ή οι οργανώσεις που δημιουργήθηκαν με τη συμβολή του Nahuel Moreno στην Αργεντινή και τη Λατινική Αμερική. Η USFI (Ενωμένη Γραμματεία της 4^{ης} Διεθνούς, με τον E. Mandel ως τη γνωστότερη προσωπικότητά της), από την άλλη πλευρά, η οποία είναι αριθμητικά η μεγαλύτερη τροτσικιστική οργάνωση, έχει ακολουθήσει μια ποικιλία τακτικών, συμπεριλαμβανομένου του εισοδισμού, αλλά κυρίως σε ομορτοουνιστική βάση (γεγονός είναι ότι η USFI δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί «επαναστατική οργάνωση»).

47. Ο εισοδισμός είναι «απλώς» μια τακτική – και δεν υπάρχει καμία τακτική που να έχει το βάρος μιας αρχής. Υπάρχουν καλές, καλύτερες ή κακές τακτικές, αλλά δεν είναι η επιλογή κάποιας τακτικής που καθορίζει αν μια οργάνωση είναι σεκταριστική ή ομορτοουνιστική. Αυτό καθορίζεται από τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται αυτές οι τακτικές επιλογές. **Σε γενικές γραμμές, δεν υπάρχει μία και μοναδική σωστή τακτική σε μια ιστορική περίοδο ή χώρα. Μπορεί να υπάρχουν πολλές «σωστές» τακτικές – δηλαδή διαφορετικές τακτικές που μπορούν να φέρουν θετικά αποτελέσματα στο χτίσιμο των δυνάμεων του μαρξισμού.**
48. Είναι σημαντικό να τονιστεί αυτό, καθώς πολύ συχνά γίνονται διασπάσεις για ζητήματα τακτικής που δεν δικαιολογούνται ιστορικά. Ένα τέτοιο παράδειγμα ήταν η διάσπαση της CWI το 1992, όταν ένα τμήμα της (η σημερινή RCI, πρώην IMT) θεώρησε ότι η σταδιακή απομάκρυνση της CWI από τον εισοδισμό ήταν ζήτημα αρχής και ισοδυναμούσε με την εγκατάλειψη της εργατικής τάξης.
49. Ένα από τα σημαντικά πλεονεκτήματα της τακτικής του εισοδισμού είναι ότι εκπαιδεύει τα μέλη και τα στελέχη της επαναστατικής οργάνωσης στην επαφή τους με τα μαζικά στρώματα του εργατικού κινήματος και με τη συνείδηση των ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων. Αυτό είναι, με τη σειρά του, σημαντικό για την ακριβή διατύπωση των μεταβατικών αιτημάτων. Από την άλλη, ένα από τα μειονεκτήματά της είναι ότι προσαρμόζει τα λιγότερο ικανά και πιο αδύναμα επαναστατικά στοιχεία της οργάνωσης στην «ασφάλεια» και τη «ρουτίνα» του μεγάλου μαζικού κόμματος που τα περιβάλλει – μια μορφή συντηρητισμού. Ως αποτέλεσμα, όταν έρχεται η στιγμή να εγκαταλειφθεί ο εισοδισμός και να ακολουθηθεί μια διαφορετική τακτική, ένα μέρος δεν μπορεί να ακολουθήσει, με αποτέλεσμα να προκαλούνται διασπάσεις. Σε γενικές γραμμές, κάθε σημαντική αλλαγή στην τακτική συχνά προκαλεί μικρότερες ή μεγαλύτερες διασπάσεις, κάτι που εξαρτάται και από πολλούς άλλους παράγοντες, μεταξύ των οποίων και ο τρόπος διαχείρισης τέτοιων αλλαγών τακτικής (γεγονός που σχετίζεται με το εσωτερικό καθεστώς και τη δημοκρατία).

Νέες συνθήκες, διαφορετικές τακτικές

50. **Οι διαφορές μεταξύ του εισοδισμού της δεκαετίας του 1930 και εκείνου της περιόδου μετά τον β'ΠΠ είναι σημαντικές, καθώς αντανakλούν εντελώς διαφορετικές αντικειμενικές συνθήκες. Ομοίως, οι διαφορετικές συνθήκες της περιόδου που διανύουμε σήμερα σημαίνουν αναπόφευκτα πολύ διαφορετικές τακτικές – οποιαδήποτε μηχανική ή τυπική αντιγραφή παλαιότερων μεθόδων και τακτικών είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.**

51. Σήμερα, όπως και στη διάρκεια του περασμένου αιώνα, οι Μαρξιστές έχουν καθήκον να εφαρμόζουν την τακτική του Ενιαίου (Εργατικού) Μετώπου, η οποία μεταφράζεται στην ευθύνη να καλούν τις πολιτικές, συνδικαλιστικές, κοινωνικές και άλλες οργανώσεις του κινήματος να παλεύουν μαζί, παρά τις πολιτικές/ιδεολογικές διαφορές. Είναι αυτονόητο ότι οι Μαρξιστές έχουν καθήκον να συμμετέχουν σε τέτοιες κοινές πρωτοβουλίες και αγώνες, ανεξάρτητα από το μέγεθος των δυνάμεών τους. Φυσικά, ο τρόπος εφαρμογής της τακτικής (της προσέγγισης ή της μεθόδου) του ΕΜ μπορεί να ποικίλει σημαντικά, ανάλογα με τις διαφορετικές αντικειμενικές συνθήκες.
52. Μετά την κατάρρευση του Σταλινισμού και την καπιταλιστική παλινόρθωση στην ΕΣΣΔ και την Ανατολική Ευρώπη την περίοδο 1990–91, τα τότε σοσιαλδημοκρατικά και κομμουνιστικά κόμματα είτε κατέρρευσαν είτε μετακινήθηκαν δραστικά προς τα δεξιά, δημιουργώντας ένα τεράστιο πολιτικό κενό στην Αριστερά. Σ' αυτές τις συνθήκες, η συμμετοχή των Μαρξιστών στο χτίσιμο νέων αριστερών σχηματισμών, με στόχο την κάλυψη αυτού του κενού, ήταν απαραίτητη.
53. **Οι νέοι αριστεροί σχηματισμοί που προκύπτανε σ' αυτές τις συνθήκες, αντικειμενικά, θα είχαν κατά κανόνα ρεφορμιστικό χαρακτήρα.** Αυτό δεν σημαίνει ότι οι Μαρξιστές αναλαμβάνουν τον ρόλο της δημιουργίας ρεφορμιστικών κομμάτων ως στρατηγικό στόχο. Κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε με εγκατάλειψη του Μαρξισμού· ο ιστορικός ρόλος των Μαρξιστών είναι πάντοτε η δημιουργία επαναστατικών κομμάτων. Αυτό, ωστόσο, δεν έρχεται σε αντίθεση με την προσπάθεια δημιουργίας μαζικών οργανώσεων αγώνα του εργατικού κινήματος. Τα συνδικάτα, για παράδειγμα, αποτελούν μια σαφή τέτοια περίπτωση, αλλά και οι πολιτικές οργανώσεις είναι επίσης απαραίτητες όπου δεν υπάρχουν. Επομένως, είναι σωστό οι Μαρξιστές, διατηρώντας την ανεξαρτησία τους, να συμβάλλουν στο χτίσιμο μαζικών εργατικών οργανώσεων, ενώ ταυτόχρονα να αγωνίζονται για την υιοθέτηση ενός σοσιαλιστικού-επαναστατικού-μεταβατικού προγράμματος από αυτές τις μαζικές οργανώσεις. Ωστόσο, η ταξική ισορροπία δυνάμεων στην περίοδο μετά την κατάρρευση του σταλινισμού ήταν τέτοια που, κατά γενικό κανόνα, ήταν μη ρεαλιστικό να αναμένεται ότι οποιαδήποτε τέτοια νέα, μαζική (ή ημι-μαζική) οργάνωση της Αριστεράς θα μπορούσε να έχει επαναστατικά χαρακτηριστικά. Αυτό τον συνδυασμό του να χτίζουμε ταυτόχρονα τη μαρξιστική οργάνωση για των πλατιών/μαζικών οργανώσεων/κομμάτων του κινήματος χαρακτηρίσαμε σε προηγούμενα κείμενα και συζητήσεις σαν «Διπλό Καθήκον».

Πολιτική και οργανωτική ανεξαρτησία των Μαρξιστών

54. Όταν αναφερόμαστε στη συνεργασία ή στην κοινή δράση με σχηματισμούς όπως αυτοί που αναφέρθηκαν παραπάνω, το ζήτημα της ανεξαρτησίας της μαρξιστικής οργάνωσης δεν είναι απλώς σημαντικό – είναι κρίσιμο. Ανεξαρτησία σημαίνει, πρώτον, ένα ανεξάρτητο (σοσιαλιστικό) πρόγραμμα, και δεύτερον, μια ξεχωριστή οργανωτική δομή, ώστε οι μαρξιστικές δυνάμεις να διαθέτουν συνοχή και να επεξεργάζονται συλλογικά τις αναλύσεις και τα καθήκοντα της περιόδου.
55. Όταν οι Μαρξιστές συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου φορέα, το κάνουν προβάλλοντας το δικό τους (σοσιαλιστικό-επαναστατικό-μεταβατικό) πρόγραμμα, σαν βάση για το εγχείρημα. Ωστόσο, δεν πρέπει να το κάνουν με τελεσιγραφικό τρόπο, ούτε να το μετατρέπουν σε προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους, σε συνθήκες όπου ο φορέας αυτός, λόγω των αντικειμενικών

συνθηκών και της αδυναμίας των επαναστατικών δυνάμεων, δεν μπορεί παρά να έχει ρεφορμιστικό χαρακτήρα. Οι ρεφορμιστές, σε κάποιο σημείο, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, θα προδώσουν τα συμφέροντα του κινήματος – αυτό είναι δεδομένο. Ωστόσο, αν οι Μαρξιστές έχουν συμβάλει ουσιαστικά στο χτίσιμο αυτού του νέου σχηματισμού, τη στιγμή της κρίσης του θα είναι σε θέση να κρατήσουν ένα σημαντικό μέρος των δυνάμεων που θα σπάνε με τον ρεφορμισμό και έτσι να θέτουν θεμέλια για το μαζικό επαναστατικό κόμμα του μέλλοντος. Ένα τέτοιο παράδειγμα ήταν η διάσπαση του Κομμουνιστικού Κόμματος των Εργατών (Partito Comunista dei Lavoratori-PCL) από το κόμμα της Κομμουνιστικής Επανάδρυσης (PRC) στην Ιταλία, παρά το γεγονός ότι στη συνέχεια δεν κατάφερε να προχωρήσει – βλ. παρακάτω. Εδώ πρέπει, για άλλη μια φορά, να θυμηθούμε ότι η Κομμουνιστική Διεθνής χτίστηκε στα πρώτα χρόνια μετά το 1917 μέσα από της διασπάσεις των ΣΔ κομμάτων της 2^{ης} Διεθνούς.

Νέοι σχηματισμού αναπόφευκτα γεννιούνται ξανά και ξανά

56. Η αντίληψη που επικρατεί σε ορισμένες οργανώσεις της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς ότι μπορούν να χτίσουν το μαζικό κόμμα μόνες τους, στρατολογώντας και μεγαλώνοντας χωρίς να «λερώσουν τα χέρια τους» συνεργαζόμενες ή δουλεύοντας μέσα σε ρεφορμιστικούς σχηματισμούς, είναι αφελής – και βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τη μαρξιστική/μπολσεβίκικη παράδοση. Στις σημερινές συνθήκες, όπου υπάρχουν μαζικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και ρεφορμιστικά, ή ακόμη και πρώην ρεφορμιστικά, κόμματα, η ύπαρξη ενός κενού στην Αριστερά δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι οι μάζες θα στραφούν, σαν από κάποιον «φυσικό νόμο», σε μια μικρή επαναστατική οργάνωση για να τη μαζικοποιήσουν.
57. **Η πραγματικότητα είναι ότι αυτό το πολιτικό κενό, στις σημερινές συνθήκες, θα τείνει, για αντικειμενικούς λόγους, να καλύπτεται από ρεφορμιστικά κόμματα. Ο κύριος λόγος γι' αυτό είναι ότι, όταν οι κοινωνικές πιέσεις εντείνονται (πχ σε συνθήκες οικονομικής κρίσης) ρεφορμιστικά ρεύματα ή κόμματα που δεν έχουν ακόμη εκτεθεί –των οποίων οι χρεοκοπημένες πολιτικές δεν έχουν ακόμη δοκιμαστεί στα μάτια των λαϊκών στρωμάτων– και που διαθέτουν πολύ ανώτερα μέσα από εκείνα που έχουν στη διάθεσή τους οι Μαρξιστές, θα παρεμβαίνουν κινούμενες προς τα αριστερά υπό την πίεση των κοινωνικών διεργασιών, προκειμένου να καλύψουν το κενό. Χωρίς σωστή τακτική απέναντί τους, οι Μαρξιστές δεν μπορούν να επιτύχουν τους στρατηγικούς τους στόχους.**
58. Οι δεκαετίες που ακολούθησαν την καπιταλιστική παλινόρθωση στις πρώην σταλινικές χώρες προσφέρουν πολλά παραδείγματα δημιουργίας νέων αριστερών σχηματισμών. Πολλοί από αυτούς δεν υπάρχουν πλέον – όπως η Κομμουνιστική Επανάδρυση στην Ιταλία, το Σκωτσέζικο Σοσιαλιστικό Κόμμα, η Σοσιαλιστική Συμμαχία και το Respect στην Αγγλία, το Νέο Αντικαπιταλιστικό Κόμμα (NPA – που διασπάστηκε σε δύο μικρές οργανώσεις) στη Γαλλία κ.ά. Μια δεύτερη γενιά τέτοιων κομμάτων, που απέκτησαν μαζικές διαστάσεις μέσα από την παγκόσμια κρίση του 2007-8-9, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, το Podemos, το Αριστερό Μπλοκ στην Πορτογαλία κ.λπ., δοκιμάστηκαν, υπέκυψαν στις πιέσεις του κεφαλαίου, εκφυλίστηκαν και βρέθηκαν αντιμέτωπα με κρίσεις αποσύνθεσης. Στην Ευρώπη, από τα κόμματα που δημιουργήθηκαν τα τελευταία 10 με 15

χρόνια, μόνο η *La France Insoumise* εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντική δυναμική και, σε μικρότερο βαθμό, *Η Αριστερά* (Die Linke) στη Γερμανία. Στη Λατινική Αμερική, μεταξύ των σημαντικών σχηματισμών, το FIT-U (Αριστερό Εργατικό Μέτωπο – Ενότητα) στην Αργεντινή διατηρεί σημαντική δύναμη και δυναμική. Στη Βραζιλία, το PSOL έχει πραγματοποιήσει μια σημαντική στροφή προς τα δεξιά και βρίσκεται σε κρίση.

59. Μερικά από τα κύρια χαρακτηριστικά των νέων αριστερών σχηματισμών/κομμάτων που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριετήσιων δεκαετιών είναι τα εξής:

- Δεν έχουν τις ρίζες στην εργατική τάξη που είχαν τα κόμματα της παραδοσιακής Αριστεράς, σοσιαλδημοκρατικά ή κομμουνιστικά.
- Δεν χαρακτηρίζονται, στον ίδιο βαθμό με τα παραδοσιακά εργατικά κόμματα, από την ύπαρξη τοπικών οργανώσεων/πυρήνων με ενεργή συμμετοχή των μελών και συστηματική παρέμβαση στα κινήματα – είναι κυρίως οργανώσεις εκλογικών μηχανισμών, με τη μεσαία τάξη να κυριαρχεί τόσο στη σύνθεση όσο και στην ηγεσία τους.
- Δοκιμάζονται, αποτυγχάνουν και εκφυλίζονται σε πολύ σύντομο χρόνο, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά κόμματα, τα οποία χρειάστηκαν δεκαετίες. Η βασική εξήγηση γι' αυτό είναι ότι η σημερινή καπιταλιστική κρίση δεν αφήνει περιθώρια για μεταρρυθμίσεις. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους για τους οποίους η Ακροδεξιά βρίσκεται σε άνοδο.

Your Party (Βρετανία) και DSA (ΗΠΑ)

60. Παρά το γεγονός ότι τα NAK των τελευταίων τριών δεκαετιών δοκιμάζονται, αποτυγχάνουν, συνθηκολογούν και εκφυλίζονται ή εξαφανίζονται, όσο παραμένει το κενό στην Αριστερά αυτό δεν μπορεί παρά να καλύπτεται από νέους σχηματισμούς – αργά ή γρήγορα.

61. Δύο πρόσφατα παραδείγματα είναι ενδεικτικά: το πρώτο στη Βρετανία, το δεύτερο στις ΗΠΑ. Στη Βρετανία, έχει εμφανιστεί το *Your Party*, με ηγέτες τον Τζέρεμι Κόρμπιν και τη Ζάρα Σουλτάνα – αν και η εξέλιξή του δεν είναι βέβαιη λόγω εσωτερικών διαμαχών. Ο Κόρμπιν δοκιμάστηκε ξανά την περίοδο 2015-19, όταν ήταν ηγέτης του Εργατικού Κόμματος (ΕΚ), και απέτυχε τραγικά. Άφησε τη δεξιά πτέρυγα του ΕΚ ανέπαφη, η οποία έφτασε στο σημείο να τον αποβάλει όταν έχασε την προεδρία. Αλλά ακόμη και όταν διαγράφηκε, δεν τόλμησε να προχωρήσει στη δημιουργία ενός νέου αριστερού κόμματος. Τελικά, η κίνηση έγινε από τη Σουλτάνα, η οποία βγήκε μπροστά, και ο Κόρμπιν αναγκάστηκε να ακολουθήσει. Έτσι, παρά την αποτυχία του την περίοδο 2015-19, η καπιταλιστική κρίση και το κενό στην Αριστερά έφεραν τον Κόρμπιν ξανά στο προσκήνιο.

62. Στις ΗΠΑ, ο Μπέρνι Σάντερς και η DSA (Δημοκρατικοί Σοσιαλιστές της Αμερικής) εμφανίστηκαν επίσης μετά τα μέσα της δεκαετίας του 2010 και σημείωσαν σημαντική άνοδο. Ωστόσο, και αυτοί απέτυχαν παταγωδώς να προσφέρουν διέξοδο. Παρά την επίθεση που δέχτηκε από το κατεστημένο του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ), ο Σάντερς παρέμεινε σε αυτό και υποστήριξε τον Μπάιντεν, αντί να αναλάβει την πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός νέου κόμματος. Το DSA έχασε έδαφος τα επόμενα χρόνια, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της προεδρίας Μπάιντεν, αλλά με την επιστροφή του Τραμπ μετά τις εκλογές του φθινοπώρου του 2024 παρουσιάζει εκ νέου

δυναμική ανάπτυξη. Ενδεικτική είναι η νίκη του Ζόραν Μαμντάνι, στελέχους του DSA, στις εκλογές για τη δημαρχία της Νέας Υόρκης.

63. Η υποχώρηση, συνθηκολόγηση και εκφυλισμός των οργανώσεων της Αριστεράς, όταν δεν υπάρχει επαναστατική εναλλακτική αποτελούν αναμφίβολα ήττα για το μαζικό κίνημα.

Συνεπάγονται ένα κόστος που, μεταξύ άλλων, μπορεί να καθυστερήσει την εμφάνιση μιας νέας γενιάς κομμάτων της Αριστεράς. Όσο όμως το κενό παραμένει, θα αναπτύσσονται διαδικασίες που θα οδηγούν προς αυτή την κατεύθυνση. Η πορεία μπορεί να είναι πολύ διαφορετική από χώρα σε χώρα, ανάλογα με τις συνθήκες και τις παραδόσεις. Αν όμως οι Μαρξιστές ακολουθήσουν σωστές τακτικές και καταφέρουν να συγκεντρώσουν την απαραίτητη κρίσιμη μάζα, η κρίση των ρεφορμιστικών σχηματισμών μπορεί να προσφέρει το δυναμικό για τη δημιουργία σημαντικών επαναστατικών οργανώσεων ή κομμάτων.

Μορφές δράσης και παρέμβασης σε νέους αριστερούς σχηματισμούς/κόμματα

64. Ο τρόπος με τον οποίο οι Μαρξιστές μπορούν να παρέμβουν στις διαδικασίες δημιουργίας ενός ΝΑΚ μπορεί να λάβει διάφορες μορφές:

- Η τακτική του *εισοδισμού* μπορεί να εφαρμοστεί είτε σε βραχυπρόθεσμη είτε σε μακροπρόθεσμη βάση, ανάλογα με τις περιστάσεις.
- Μπορεί να υπάρξει *προσανατολισμός* προς ένα ΝΑΚ χωρίς είσοδο σε αυτό – πράγμα που σημαίνει επιδίωξη συνεργασιών, συμμετοχή σε κοινές εκστρατείες, κοινά ψηφοδέλτια στις εκλογές κ.λπ.
- Μπορεί να υπάρξει συνδυασμός *εισοδισμού* και *προσανατολισμού* – δηλαδή, η μαρξιστική οργάνωση να παραμένει επίσημα ανεξάρτητη και προσανατολισμένη προς το ΝΑΚ, ενώ ένα τμήμα των μελών της, εφόσον οι συνθήκες το ευνοούν και οι δομές το επιτρέπουν, να συμμετέχει στο ΝΑΚ.
- Υπό ορισμένες συνθήκες, στις οποίες η Αντικαπιταλιστική Αριστερά διαθέτει ισχυρή κοινωνική παρουσία, μπορεί να αναληφθεί πρωτοβουλία για τη συγκέντρωση δυνάμεων διαφορετικών οργανώσεων με στόχο τη δημιουργία μιας νέας πολιτικής οντότητας με ομοσπονδιακά χαρακτηριστικά (δηλαδή μιας κοινής οργάνωσης, μαζί με εργαζόμενους και νέους που δεν ανήκουν σε καμία από τις συνιστώσες, με ταυτόχρονη πλήρη ανεξαρτησία των οργανώσεων που τη συγκροτούν).

Το ζήτημα του μεγέθους

65. Το μέγεθος αποτελεί έναν από τους σημαντικούς παράγοντες που καθορίζουν ποιες τακτικές είναι προτιμότερο να ακολουθηθούν. Εάν η μαρξιστική οργάνωση δεν υπερβαίνει έναν μικρό αριθμό μερικών δεκάδων μελών, ο εισοδισμός είναι συχνά η μόνη διέξοδος – εφόσον, φυσικά, υπάρχει κάποιος σχηματισμός στον οποίο μπορεί να ενταχθεί. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι σκόπιμο οι μαρξιστές να είναι παρόντες σε πλατύτερο ή μαζικό σχηματισμό, ώστε να αποφύγουν την απομόνωση, η οποία εγκυμονεί τον κίνδυνο ανάπτυξης μιας νοοτροπίας μικρόκοσμου, αποκομμένης από την πραγματικότητα της κοινωνίας και της μαζικής συνείδησης.

66. Ωστόσο, εάν η οργάνωση αποτελείται από αρκετές εκατοντάδες ή μερικές χιλιάδες μέλη και διαθέτει *σημαντική ανεξάρτητη παρουσία* μέσα στην εργατική τάξη και σε άλλα κοινωνικά κινήματα, τότε ο εισοδισμός ενδέχεται να μην αποτελεί την καλύτερη τακτική. Αυτό συμβαίνει διότι το κόστος της ταύτισης με ένα ρεφορμιστικό κόμμα, λόγω των προβλημάτων/μειονεκτημάτων που το συνοδεύουν, μπορεί να αποδειχθεί μεγαλύτερο από τα πιθανά οφέλη. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η καταλληλότερη προσέγγιση μπορεί να είναι ο συνδυασμός *προσανατολισμού* με τη μερική ένταξη ενός τμήματος των μελών.
67. Η ανάληψη πρωτοβουλιών για τη δημιουργία ενός ΝΑΚ, μέσω της συνεργασίας ενός αριθμού οργανώσεων της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, προϋποθέτει την ύπαρξη σημαντικών δυνάμεων. Μια τέτοια πρωτοβουλία πρέπει να απευθύνεται σε οργανώσεις που κατανοούν την έννοια του Ενιαίου Μετώπου – δηλαδή την ετοιμότητα να απευθυνθούν σε ρεφορμιστικά (ή μη επαναστατικά) κόμματα για κοινές πρωτοβουλίες και δράσεις. Η συμμαχία μικρών, περιθωριακών οργανώσεων της λεγόμενης «επαναστατικής» Αριστεράς όχι μόνο δεν πρέπει να αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά μπορεί να αποδειχθεί πολύ επικίνδυνη αν αυτές οι οργανώσεις χαρακτηρίζονται από σεκταρισμό.

Μερικά παραδείγματα

68. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν ορισμένα παραδείγματα από τη δουλειά μας σε διαφορετικές χώρες. Μέσα από αυτά, προσπαθούμε να αναδείξουμε τον πλούτο των τακτικών επιλογών που μπορούν να υιοθετηθούν, την αναγκαία ευελιξία –τόσο σε γενικό επίπεδο όσο και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις– καθώς και την πολλαπλότητα των καθηκόντων ακόμη και στο πλαίσιο μιας μόνο χώρας.

Ελλάδα

69. Η Ελλάδα, τα τελευταία 15 χρόνια, προσφέρει ορισμένα ιδιαίτερα χρήσιμα παραδείγματα. Σε μια πρώτη φάση, το Ξεκίνημα («Ξ») αποφάσισε να ενταχθεί στον ΣΥΡΙΖΑ το 2008. Η συζήτηση που προηγήθηκε επί αρκετούς μήνες, σε συνδυασμό με τα σχετικά κείμενα της συνδιάσκεψης, εξηγούσε ότι το «Ξ» δεν εντασσόταν με στόχο να «αλλάξει τον ΣΥΡΙΖΑ», καθώς αυτό θα ήταν μη ρεαλιστικό, αλλά για να ενισχύσει την παρουσία του Μαρξισμού τόσο εντός όσο και εκτός του ΣΥΡΙΖΑ. Οι σύντροφοι διέβλεπαν τη δυνατότητα δημιουργίας αριστερών αντιπολιτευτικών τάσεων στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ. Ταυτόχρονα, εξηγούσαν ότι δεν θα κέρδιζαν νέα μέλη από το εσωτερικό του κόμματος, αλλά από εργαζόμενους/ες και νέους/ες εκτός αυτού, που, εκλογικά, στρέφονταν όλο και περισσότερο προς τον ΣΥΡΙΖΑ. Ο ΣΥΡΙΖΑ διέθετε το σημαντικό πλεονέκτημα ότι δεν έθετε όρους ή περιορισμούς στην ελευθερία δράσης ως ανεξάρτητης οργάνωσης, ενώ ταυτόχρονα το «Ξ» αποτελούσε επίσημη συνιστώσα του.
70. Μια αριστερή αντιπολίτευση στον ΣΥΡΙΖΑ εμφανίστηκε πολύ σύντομα μετά την είσοδο των συντρόφων, με το «Ξ» να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε αυτήν. Ωστόσο, δεν κατόρθωσε να επιβιώσει για μεγάλο διάστημα, για λόγους που δεν μπορούν να αναλυθούν εδώ. Το κύρος του «Ξ» αυξήθηκε, οι σύντροφοι ήρθαν σε επαφή με πολλούς νέους ακτιβιστές της βάσης κ.λπ., αλλά

η οργάνωση δεν κατάφερε να αναπτυχθεί. Η δουλειά στον ΣΥΡΙΖΑ απορροφούσε τεράστια ενέργεια, καθώς συνεπαγόταν συμμετοχή σε δραστηριότητες, επιτροπές, αντιπαραθέσεις κ.ά., χωρίς όμως αύξηση των μελών, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα ήταν ήδη οργανωμένη σε άλλες οργανώσεις που αποτελούσαν συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ – όπως είχαν εξαρχής εκτιμήσει οι σύντροφοι. Εκείνο που δεν μπορούσαν να προβλέψουν, ωστόσο, ήταν ότι δεν θα κατόρθωναν να κερδίσουν μέλη ούτε από «έξω». Στην πράξη, το «Ξ» έχασε σημαντικό κομμάτι της δουλειάς στη νεολαία, που θεωρούσε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν ήταν επαρκώς ριζοσπαστικός/συγκρουσιακός. Ο αριθμός των μελών της οργάνωσης μειώθηκε (το «Ξ» έχασε επίσης τη δουλειά που είχε στους μετανάστες, κυρίως λόγω της κρίσης), αλλά το σοβαρότερο ήταν ότι το νήμα με τη νεολαία διαρρήχθηκε.

71. Το 2011, το «Ξ» έκανε μια στροφή. Αποχώρησε από τον ΣΥΡΙΖΑ ως επίσημη συνιστώσα (δεν είχε πλέον παρουσία στη Γραμματεία και σε άλλα ηγετικά όργανα του ΣΥΡΙΖΑ) και στράφηκε σε ανεξάρτητη δράση, διατηρώντας όμως σημαντικές δυνάμεις εντός του ΣΥΡΙΖΑ – μέχρι την κωλοτούμπα του 2015. Περίπου το 1/3 των τοπικών οργανώσεων του «Ξ» είχε πλήρη συμμετοχή στις τοπικές οργανώσεις του ΣΥΡΙΖΑ, το 1/3 είχε μερική παρουσία στις τοπικές του οργανώσεις με παράλληλη ανεξάρτητη δράση, και το υπόλοιπο 1/3 έκανε αποκλειστικά ανεξάρτητη δράση. Είναι αυτονόητο ότι, μέχρι την προδοσία του 2015, το «Ξ» συνεργαζόταν με τον ΣΥΡΙΖΑ σε κάθε δυνατό επίπεδο. Αξίζει να αναφερθούν οι τοπικές εκλογές του 2014, όπου το «Ξ» συνεργάστηκε ταυτόχρονα με τον ΣΥΡΙΖΑ (σε περίπου 60% των περιπτώσεων) και με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αλλά και με το ΚΚΕ, σε διαφορετικές εκλογικές περιφέρειες. Αυτό δείχνει πόσο πολύ ευέλικτοι μπορούμε να είμαστε, πράγμα βέβαιο που εξαρτάται από τις συνθήκες. Μπορέσαμε έτσι να εκλέξουμε ένα αριθμό σ. σε δημοτικά συμβούλια (σαν ανεξάρτητοι συνεργαζόμενοι, μέλη του «Ξ») και με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και με τον ΣΥΡΙΖΑ, και αξιοποιήσαμε αυτές τις θέσεις μας ώστε να παίξουμε σημαντικό ρόλο στα κινήματα ιδιαίτερα σε δύο δήμους, στον Ζωγράφου και στον Βόλο.
72. Από το 2012, όταν έγινε σαφής η δεξιά πορεία της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ, το «Ξ» άρχισε να προωθεί την ανάγκη για έναν νέο πόλο της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, απέναντι στον ΣΥΡΙΖΑ αλλά και απέναντι στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ (τη συμμαχία της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς που, ωστόσο, έχει έντονα σεχταριστικά χαρακτηριστικά, αρνούμενη το ΕΜ, ακόμη και προς το ΚΚΕ!).
73. Το 2025, το «Ξ» συμμετείχε σε μια πρωτοβουλία που μπορεί να αποδειχθεί σημαντική: μαζί με πέντε άλλες οργανώσεις, δημιούργησε την Πρωτοβουλία για μια Νέα, Ενωτική και Ανατρεπτική Αριστερά. Η διαδικασία για την επίσημη ανακοίνωσή της αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του 2026. Ο στόχος είναι η δημιουργία ενός ΝΑΚ με σαφή αντικαπιταλιστικά χαρακτηριστικά. Η δομή προβλέπεται να είναι ομοσπονδιακή: με κοινές τοπικές οργανώσεις, εκστρατείες κ.λπ., αλλά ταυτόχρονα οι οργανώσεις που τη συγκροτούν θα μπορούν να δρουν ανεξάρτητα, με δικό τους πολιτικό πρόγραμμα, παρέμβαση και οργανωτική δομή.

Κύπρος

74. Η Κύπρος επηρεάστηκε από τις εξελίξεις στην Ελλάδα. Το 2012, στο νότιο τμήμα της Κύπρου, όπου υπάρχει μεγάλη ελληνική κοινότητα, δημιουργήθηκε παράρτημα του ΣΥΡΙΖΑ. Η αρχική επιτυχία του ΣΥΡΙΖΑ ως εναλλακτική λύση απέναντι στην παραδοσιακή Αριστερά στην Ελλάδα ενέπνευσε

και τους Ελληνοκύπριους και οδήγησε σε δύο προσπάθειες, την ΕΡΑΣ (2012–2013) και τη ΔΡΑΣΥ–ΕΥΛΕΜ (2014), ως ΝΑΚ που αμφισβήτησαν το παραδοσιακό αριστερό κόμμα, το ΑΚΕΛ, το οποίο βρισκόταν τότε στην εξουσία. Παρότι η ζωή και των δύο αυτών ΝΑΚ ήταν σύντομη, βοήθησαν να τεθούν οι βάσεις για μια καινούργια προσπάθεια την τελευταία περίοδο. Το 2023, η ΝΕΔΑ πήρε την πρωτοβουλία να καλέσει τον υπόλοιπο αντικαπιταλιστικό χώρο να προχωρήσει στη δημιουργία μιας συμμαχίας της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς. Η προσπάθεια δεν έφερε αποτελέσματα, αλλά συνέβαλε στη δημιουργία μιας χρήσιμης συνεργασίας με το τοπικό DiEM25. Σαν αποτέλεσμα, οργανώθηκε μια σειρά κοινών εκστρατειών και πρωτοβουλιών.

75. Το επόμενο βήμα ήταν η επέκτασή της προσπάθειας στο βόρειο τμήμα της Κύπρου, όπως είχε κάνει η ΝΕΔΑ με τη ΔΡΑΣΥ–Ευλεμ στις ευρωεκλογές του 2014. Με αυτόν τον τρόπο, οι σ. μας ήρθαν σε επαφή με την οργάνωση «Δρόμος Ανεξαρτησίας», με την οποία υπάρχει συμφωνία σε πολλά κρίσιμα ζητήματα της τρέχουσας διεθνούς κατάστασης. Η οργάνωση αυτή αυτοπροσδιορίζεται ως επαναστατική και υπάρχει σύγκλιση σε θέματα όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία και η Παλαιστίνη, καθώς και στην ταξική προσέγγιση του κυπριακού προβλήματος. Με άλλα λόγια, αν και η προσπάθεια δημιουργίας ενός αντικαπιταλιστικού πόλου δεν απέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, παρήγαγε άλλα θετικά αποτελέσματα, σημαντικά για τη δουλειά μας και για τις σχέσεις μεταξύ των οργανώσεων της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς και στις δύο πλευρές του νησιού.

ΗΠΑ

76. Δεν πρέπει να υπάρχουν αυταπάτες για τον Ζόραν Μαμντάνι, ωστόσο η εκλογή του πρέπει να θεωρηθεί αντανάκλαση των πολύ σημαντικών διεργασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη στη βάση της αμερικανικής κοινωνίας. Ο Μαμντάνι μιλά για δημοκρατικό σοσιαλισμό, θέτει ταξικά ζητήματα που αφορούν τη στέγαση, τις δημόσιες συγκοινωνίες, τα δημόσια παντοπωλεία κ.λπ., εκθέτοντας την χρεοκοπία των *Πολιτικών των Ταυτοτήτων* που έχει υιοθετήσει το Δημοκρατικό Κόμμα, και μιλά ανοιχτά υπέρ των δικαιωμάτων των Παλαιστινίων. Κέρδισε τις εκλογές, παρά τις αρνητικές προβλέψεις που υπήρχαν στην αρχή και παρά τη μαζική εκστρατεία εναντίον του από το κατεστημένο, το οποίο τον κατηγορεί για «αντισημιτισμό» (ο Τραμπ τον κατηγορεί ακόμη και για «κομμουνισμό»). Όπως έχουμε γράψει και σε άλλα κείμενα, το μαζικό κίνημα στις ΗΠΑ είναι, από ορισμένες απόψεις, πιο μπροστά από τα ευρωπαϊκά, καθώς δεν έχει βιώσει τις προδοσίες της παλιάς και της νέας ευρωπαϊκής Αριστεράς.
77. Οι ΗΠΑ αποτελούν μια περίπτωση που προσφέρεται για συνδυασμό τακτικών και όχι μόνο για μία. Δυνάμεις που έχουν αποχωρήσει από την ISA και με τις οποίες βρισκόμαστε σε στενή επαφή εμπλέκονται σε μια διαδικασία ένταξης στο DSA. Αρκετοί σύντροφοι έχουν ήδη ενταχθεί, αρχικά σε δοκιμαστική βάση. Το DSA προσφέρει το πλεονέκτημα της «διπλής ιδιότητας μέλους» που αναφέρθηκε ήδη – δηλαδή, δεν απαιτεί από κάποιον να αποχωρήσει από την οργάνωσή του για να γίνει μέλος. Ταυτόχρονα, οι σύντροφοι/ες που σκέφτονται να ενταχθούν στο DSA έχουν τις δικές τους ανεξάρτητες κινηματικές πρωτοβουλίες, με σαφή προσανατολισμό προς την εργατική

τάξη, σε επίπεδο πόλης. Αυτές οι δύο τακτικές δεν είναι καθόλου αντιφατικές ή αμοιβαία αποκλειόμενες. Αντίθετα, είναι και οι δύο σωστές και αλληλοσυμπληρούμενες.

78. Ταυτόχρονα, στην περίπτωση του Σιάτλ, έχουμε την εκστρατεία που οργανώθηκε από το WSB (Workers' Strike Back) και το RW (Revolutionary Workers) για τη Δημόσια Υγεία και για την υποψηφιότητα της Kshama Sawant για το Κογκρέσο. Πρόκειται για μια πολύ σημαντική και τολμηρή κίνηση, η οποία έχει τη δυνατότητα να ανταμείψει το WSB και το RW με σπουδαία ή ακόμη και θεαματικά αποτελέσματα. Η τακτική που ακολουθείται στο Σιάτλ είναι σωστή και χρειάζεται τη μεγαλύτερη δυνατή υποστήριξη. Εάν είναι επιτυχής, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανασυγκρότηση της αντικαπιταλιστικής, ριζοσπαστικής αλλά και επαναστατικής Αριστεράς στις ΗΠΑ – κάτι που σίγουρα θα έχει αντίκτυπο σε διεθνές επίπεδο. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των μελών του WSB είναι σχεδόν είκοσι φορές μεγαλύτερος από τον αριθμό των μελών της πολιτικής οργάνωσης που βρίσκεται από πίσω (RW). Αυτό επιτρέπει, αφενός, την ανάπτυξη δυναμικών εκστρατειών από εκατοντάδες μέλη και, αφετέρου, τη δυνατότητα προσέλκυσης στο RW πολλών ακτιβιστών που το περιβάλλουν.

Βρετανία

79. Το νέο κόμμα του Κόρμπιν και της Σουλτάνα, το Your Party (YP), έχει τη δυνατότητα να γίνει το μεγαλύτερο κόμμα της Αριστεράς, όχι μόνο στη Βρετανία αλλά και σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλο πολιτικό σχηματισμό υπάρχει στην Ευρώπη, καθώς σχεδόν 800.000 άτομα είχαν αρχικά εκδηλώσει ενδιαφέρον να ενταχθούν σε αυτό. Ωστόσο, από την αρχή, το κόμμα αυτό βρίσκεται σε κρίση, λόγω των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ της Σουλτάνα και του Κόρμπιν, γεγονός που καθιστά το μέλλον του αβέβαιο. Παρ' όλα αυτά, η παρέμβαση στις διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη είναι ούτως ή άλλως απαραίτητη.

80. Η καλύτερη τακτική, δεδομένης της μικρής μας παρουσίας στη Βρετανία, είναι αυτή του εισοδισμού, με την οποία συμφωνούν όλα τα μέλη και οι φίλοι του ISp. Μεταξύ των καθηκόντων που προκύπτουν περιλαμβάνονται: ο αγώνας για τη δημοκρατική λειτουργία και τον έλεγχο των κεντρικών δομών και των ηγετικών οργάνων, ώστε να μειωθεί η προσωπική εξουσία λίγων ατόμων που μπορούν να καταστρέψουν το εγχείρημα· το δικαίωμα της διπλής ιδιότητας μέλους (δηλαδή, άτομα που ανήκουν σε άλλη οργάνωση να μπορούν να συμμετέχουν και στο YP)· ο αγώνας, φυσικά, για την υιοθέτηση ενός σοσιαλιστικού προγράμματος· καθώς και ο αγώνας για τη συνέχιση της προσπάθειας οικοδόμησης του YP «από τα κάτω», με δημοκρατικό τρόπο, και ενάντια στον κίνδυνο οι δύο κύριοι πρωταγωνιστές να προκαλέσουν ανεπανόρθωτη ζημιά.

81. Οι Corbynistas, όπως είναι γνωστοί οι υποστηρικτές του Κόρμπιν, έχουν επιδείξει μια εντελώς απαράδεκτη, γραφειοκρατική συμπεριφορά, με κάθετες δομές λειτουργίας, όπως φάνηκε και όταν δημιούργησαν το *Momentum* κατά τη διάρκεια της πρώτης θητείας του Κόρμπιν στην ηγεσία του EK, και πιο πρόσφατα το *Collective*. Αυτές οι εμπειρίες φέρνουν στην επιφάνεια το ζήτημα του κρίσιμου ρόλου που διαδραματίζει η δημοκρατία εντός της Αριστεράς, καθώς και την ανάγκη η βάση να διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο απέναντι στις «προσωπικότητες» που κυριαρχούν και καθορίζουν την πορεία των πραγμάτων.

Ιρλανδία

82. Στη Βόρεια Ιρλανδία, η οποία αποτελεί μέρος της Βρετανίας, οι εξελίξεις γύρω από το ΥΡ είχαν άμεσο αντίκτυπο. Ωστόσο, λόγω της ιδιαιτερότητας του εθνικού ζητήματος, κανένα βρετανικό κόμμα δεν δημιουργεί «παράρτημα» στη Βόρεια Ιρλανδία. Παρ' όλα αυτά, η δημιουργία του ΥΡ έχει προκαλέσει έντονο ενδιαφέρον και έχουν πραγματοποιηθεί συναντήσεις με τη συμμετοχή σημαντικού αριθμού συνδικαλιστών και αριστερών ακτιβιστών, οι οποίοι αναζητούν τρόπους ώστε να δουν πώς αυτές οι διαδικασίες μπορούν να αντικατοπτριστούν στη Βόρεια Ιρλανδία. Οι σύντροφοί μας συμμετέχουν ενεργά σε αυτές τις διεργασίες, αλλά η κατεύθυνση που θα πάρουν τα πράγματα δεν είναι ακόμη σαφής.

Ιταλία

83. Ο εισοδισμός υπήρξε μια σημαντική τακτική των Ιταλών συντρόφων τις τελευταίες δεκαετίες. Και οι δύο ομάδες που συνδέονται σήμερα με το ISp έχουν τις ρίζες τους στη δουλειά που πραγματοποιήθηκε στο εσωτερικό του PRC (Partito della Rifondazione Comunista – Κόμμα Κομμουνιστικής Επανάδρυσης), το οποίο οδήγησε στη δημιουργία του PCL (Partito Comunista dei Lavoratori – Κομμουνιστικό Κόμμα Εργατών) το 2006.
84. Η Κομμουνιστική Επανάδρυση (ΚΕ) ιδρύθηκε το 1991, αρχικά ως κίνημα και λίγο αργότερα ως κόμμα. Ήταν το πρώτο κόμμα της «πρώτης γενιάς» των ΝΑΚ, μετά την κατάρρευση του Σταλινισμού και τη διάσπαση του Ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Η Κομμουνιστική Επανάδρυση ήταν ένα κόμμα με μαζική απήχηση, με περίπου 110.000 μέλη και με αρκετά ελεύθερη και δημοκρατική εσωτερική ζωή – μια πραγματική προσπάθεια ανασυγκρότησης, ιδιαίτερα μετά την αποχώρηση της σταλινικής πτέρυγας το 1997. Οι σύντροφοι ήταν αρχικά μέλη της ΚΕ μέσω της *Democrazia Proletaria* (Εργατική Δημοκρατία), μιας από τις τρεις βασικές συνιστώσες της ΚΕ το 1991, και στη συνέχεια ως μέλη του *Progetto Comunista* (Κομμουνιστικό Σχέδιο – ΡC). Το ΡC ήταν αρχικά μια συμμαχία ριζοσπαστικών αριστερών στοιχείων του κόμματος, αλλά συγκροτήθηκε σε προγραμματική βάση και εξελίχθηκε σταδιακά σε ένα καθαρά τροτσικιστικό ρεύμα. Αποτελούνταν από 700–1.000 μέλη και έπαιρνε μεταξύ 3.000 και 5.000 ψήφων για τα κείμενά του στα συνέδρια της Κομμουνιστικής Επανάδρυσης.
85. Η ΚΕ προσχώρησε στην κεντροαριστερή κυβέρνηση Πρόντι το 2006. Το ΡC αποχώρησε από την ΚΕ και πολύ σύντομα προχώρησε στη δημιουργία του PCL, το οποίο ξεκίνησε με 1.260 μέλη.
86. Το PCL εξελίχθηκε σε μια οργάνωση ικανή να διατηρήσει δυνάμεις περίπου 1.000 μελών για μια δεκαετία περίπου, πριν οδηγηθεί σε κρίση, ταχεία παρακμή και διασπάσεις. Στις ευρωεκλογές του 2009, συμμετείχε σε τρεις από τις πέντε εκλογικές περιφέρειες σε εθνικό επίπεδο και πήρε συνολικά 166.000 ψήφους – 0,7%, 0,8% και 0,9% αντίστοιχα. Από το 2015 και μετά εμφανίστηκε μια σαφής σεκταριστική ροπή στο PCL, η οποία μπορεί να εξηγηθεί, αντικειμενικά, από τις συνθήκες στασιμότητας του ιταλικού κινήματος τόσο σαν Αριστερά όσο και σαν συνδικαλιστικό κίνημα και, υποκειμενικά, από τα όρια της ηγεσίας του. Το PCL σήμερα είναι μια μικρή σέκτα. Όμως, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι η τακτική του εισοδισμού συνέβαλε στη δημιουργία μιας

σημαντικής τροτσκιστικής οργάνωσης, η οποία, με διαφορετική ηγεσία, θα μπορούσε ενδεχομένως να είχε διατηρήσει τις δυνάμεις της και να παίξει ρόλο σε μελλοντικές εξελίξεις.

Τουρκία

87. Στην Τουρκία, μια προηγούμενη προσπάθεια για τη δημιουργία ενός νέου αριστερού σχήματος ήταν το *Κόμμα Ελευθερίας και Αλληλεγγύης* (ÖDP) που ιδρύθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 ως μια ευρεία συμμαχία διαφόρων σοσιαλιστικών, φεμινιστικών, πράσινων και ελευθεριακών ρευμάτων. Το ÖDP συνδύαζε ομοσπονδιακά στοιχεία (διακριτές εσωτερικές πλατφόρμες και τάσεις) με μια σχετικά ανοιχτή εσωτερική δημοκρατία, αλλά δεν κατάφερε ποτέ να ριζώσει στην εργατική τάξη. Στην πράξη, λειτουργούσε σε μεγάλο βαθμό ως ένα χαλαρό εκλογικό μέτωπο κατακερματισμένων ρευμάτων και ακτιβιστικών κύκλων των πόλεων, με σημαντικά τμήματα να προσανατολίζονται περισσότερο προς την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση και τις εκστρατείες τύπου ΜΚΟ, παρά προς τη συστηματική δουλειά στους χώρους εργασίας και τα συνδικάτα.
88. Το παράδειγμα της Τουρκίας δείχνει ότι ο εισοδισμός δεν είναι πάντα μια απλή ή εύκολη διαδικασία που φέρνει με βεβαιότητα αποτελέσματα. Μετά από μια αρκετά επιτυχημένη περίοδο ανεξάρτητης δουλειάς στη δεκαετία του 2010, οι σύντροφοί μας βρέθηκαν αντιμέτωποι με τις εξαιρετικά δύσκολες αντικειμενικές συνθήκες που ακολούθησαν την απόπειρα πραξικοπήματος κατά του Ερντογάν το 2016. Στα χρόνια που ακολούθησαν, εμφανίστηκε το Εργατικό Κόμμα της Τουρκίας (TİP), το οποίο αναπτύχθηκε με εντυπωσιακό ρυθμό, από μερικές εκατοντάδες σε δεκάδες χιλιάδες μέλη. Οι σύντροφοί μας προσχώρησαν στο TİP, αλλά σύντομα αποδείχθηκε ότι η γραφειοκρατία του κόμματος, με σταλινικές ρίζες, αρνούσαν να δεχτεί διαφορετικές απόψεις – και πολύ γρήγορα βρεθήκαμε εκτός κόμματος. Η αποχώρηση αυτή έγινε ως μέρος μιας ομάδας άνω των 100 ατόμων. Ωστόσο, ακόμη και σε αυτή τη νέα συλλογικότητα, το καθεστώς αποδείχθηκε εξίσου άκαμπτο απέναντι στη διαφωνία, με αποτέλεσμα οι σύντροφοί μας να βρεθούν και πάλι εκτός.
89. Σήμερα, γίνεται μια προσπάθεια επαναπροσανατολισμού της δουλειάς μας προς το *Πράσινο Αριστερό Κόμμα* (Yeşil Sol Parti – YSP). Το YSP είναι ένα ριζοσπαστικό αριστερό κόμμα, τοποθετημένο αριστερά των παραδοσιακών σοσιαλδημοκρατικών και σταλινικών ρευμάτων, και λειτουργεί ως ένα από τα συστατικά στοιχεία του DEM (πρώην HDP), του «φιλοκουρδικού» αριστερού σχηματισμού που κερδίζει σταθερά περίπου 10-13% στις εθνικές εκλογές, παρά τη σκληρή κρατική καταστολή. Το DEM είναι δομημένο ως ομοσπονδιακή οργάνωση: διαφορετικές οργανώσεις, κινήματα και τοπικές συλλογικότητες μπορούν να συμμετέχουν με υψηλό βαθμό αυτονομίας. Σ' αυτό το πλαίσιο, το YSP αναγνωρίζει επίσημα τις εσωτερικές τάσεις και ρεύματα και επιτρέπει σχετικά ανοιχτή πολιτική συζήτηση και δημόσιες πλατφόρμες. Αυτό δημιουργεί, τουλάχιστον κατ' αρχήν, ένα πολύ ευρύτερο πεδίο για τους Μαρξιστές ώστε να παρεμβαίνουν ανοιχτά και να δοκιμάζουν τις ιδέες τους μπροστά σε ευρύτερα κοινωνικά στρώματα. Ταυτόχρονα, το YSP παραμένει ένα εκλογικό κόμμα, διαμορφωμένο από τις πιέσεις της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, το εθνικό ζήτημα και τη συνεχιζόμενη κρατική καταστολή. Η στροφή προς το YSP

πρέπει, επομένως, να συνδυάζει τη συστηματική δουλειά στο εσωτερικό του κόμματος με τη διατήρηση της ανεξάρτητης οργάνωσης, του προγράμματος και των δομών μας εκτός αυτού.

Νιγηρία

90. Η τακτική του μακροπρόθεσμου εισοδισμού έπαιξε σημαντικό ρόλο στη δουλειά των Νιγηριανών συντρόφων για μια μακρά ιστορική περίοδο και συνέβαλε καθοριστικά στη δημιουργία της μεγαλύτερης τροτσκιστικής οργάνωσης σε αφρικανική χώρα, μέχρι τη διάσπαση της CWI το 2018–9. Την τελευταία περίοδο, οι σύντροφοι προσανατολίστηκαν και προσχώρησαν στο AAC (African Action Congress), υπό την ηγεσία του O moyele Sowore, ενός από τους πιο μαχητικούς ακτιβιστές για τα δημοκρατικά και εργατικά δικαιώματα στη Νιγηρία.
91. Το κόμμα αυτό έχει έντονα προσωποπαγή χαρακτηριστικά, χτισμένο γύρω από το όνομα του Sowore. Παρ' όλα αυτά, προσφέρει δυνατότητες, καθώς δεν θέτει κανέναν όρο στους συντρόφους μας του *Revolutionary Socialist Movement* για να ενταχθούν στο κόμμα και να λειτουργούν ταυτόχρονα ως ανεξάρτητη οργάνωση. Ο στόχος και εδώ είναι να συμβάλουμε στο χτίσιμο και τη μαζικοποίηση του AAC και, ταυτόχρονα, να χτίσουμε τις δυνάμεις της δικής μας οργάνωσης.

Βραζιλία

92. Οι σύντροφοί μας στη Βραζιλία δρουν στο πλαίσιο του PSOL (Partido Socialismo e Liberdade – Κόμμα Σοσιαλισμού και Ελευθερίας). Το PSOL έχει μετακινηθεί δραματικά προς τα δεξιά τα τελευταία χρόνια, λειτουργώντας σαν σύμμαχος από τ' αριστερά στην κεντροαριστερή κυβέρνηση του Λούλα. Παρά τη δεξιά του μετατόπιση, το PSOL δεν έχει διασπαστεί – ένα σημαντικό αριστερό τμήμα παραμένει στο εσωτερικό του.
93. Οι σύντροφοί μας συμμετέχουν στο PSOL ως μέρος της εσωτερικής αριστερής αντιπολίτευσης. Το PSOL έχει ομοσπονδιακή δομή· δηλαδή, κάθε οργάνωση διαθέτει σημαντική αυτονομία στη δράση και ανεξαρτησία στο πολιτικό της πρόγραμμα. Δεν υπάρχει κανένα εμπόδιο για κοινές εκστρατείες και δράσεις στα πλαίσια της αριστερής πτέρυγας του PSOL, παράλληλα με το χτίσιμο της δουλειάς των συντρόφων μας.

Ταϊβάν – Ρουμανία

94. Οι οργανώσεις μας στην Ταϊβάν και τη Ρουμανία παρουσιάζουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, τόσο σε υποκειμενικό επίπεδο όσο και από την άποψη των αντικειμενικών συνθηκών. Υποκειμενικά, είναι και οι δύο νέες οργανώσεις, με έντονα νεολαιίστικα χαρακτηριστικά, ενεργητικές και δραστήριες. Αντικειμενικά, δεν υπάρχουν αριστερές πολιτικές δυνάμεις που να μπορούν να καλύψουν το κενό που υπάρχει στην κοινωνία. Αυτό σημαίνει ότι, αν οι σύντροφοί μας καταφέρουν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρει η ύπαρξη αυτού του κενού, μπορούν να αναπτυχθούν γρήγορα και να δημιουργήσουν σημαντικές επαναστατικές οργανώσεις σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

95. Και στις δύο χώρες, οι σύντροφοί μας αναπτύσσουν δυναμική δράση στη νεολαία. Στην Ταϊβάν, η δημιουργία «συλλόγων» σε διάφορα πανεπιστήμια, με προσανατολισμό σε θεματικές που εκτείνονται από τη νεολαία και την εκπαίδευση έως την αλληλεγγύη και τους εργατικούς αγώνες, μας έφερε σε επαφή με ευρύτερα στρώματα όχι μόνο της νεολαίας αλλά και των εργαζομένων. Αυτό οδήγησε επίσης σε σημαντική ανάπτυξη.
96. Δεν υπάρχει αριστερό κόμμα στο οποίο, έστω θεωρητικά, θα μπορούσε να υπάρξει προσανατολισμός ή κάποιο είδος εισοδισμού σε καμία από τις δύο χώρες. Ταυτόχρονα, δεν υπάρχουν και άλλες αντικαπιταλιστικές οργανώσεις με σημαντική παρουσία, ώστε να συζητηθεί η δυνατότητα ανάληψης κοινών πρωτοβουλιών για τη δημιουργία ενός ΝΑΚ. Η ανεξάρτητη δουλειά αποτελεί την βασική έμφαση και στις δύο χώρες, εστιάζοντας στα πλατιά στρώματα των εργαζομένων και νεολαίας αντί της ενασχόλησης με διάφορες μικρές ομάδες.
97. Σε τέτοιες συνθήκες, μπορούμε να αναλάβουμε πρωτοβουλίες με ευρύτερη απήχηση, αξιοποιώντας τη μέθοδο του ενιαίου μετώπου – σε αντίθεση με την κλασική έννοια του ΕΜ. Μπορούμε να προχωρήσουμε σε κινηματικές πρωτοβουλίες είτε στη νεολαία είτε στα ευρύτερα στρώματα, στις οποίες να μπορούν να συμμετέχουν τα μέλη μας, μαζί με άτομα που είναι ή θέλουν να δραστηριοποιηθούν στα κινήματα. Στα παραδείγματα που ήδη έχουν να δείξουν οι σ., μπορούμε να προσθέσουμε και άλλα από τη διεθνή μας εμπειρία, όπως αντιρατσιστικές-αντιφασιστικές πρωτοβουλίες (Νεολαία ενάντια στο Ρατσισμό στην Ευρώπη), περιβαλλοντικές ομάδες (Green Attack, Kasma Birak), φεμινιστικά κινήματα (Μαχητικές και Ελεύθερες) κ.λπ.
98. Η εσωτερική δημοκρατία είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχή λειτουργία τέτοιων πρωτοβουλιών· ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να διασφαλιστεί ότι σε αυτές θα συμμετέχουν εργαζόμενοι και νέοι των λαϊκών στρωμάτων και όχι τα μικροαστικά στοιχεία που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επίσης, η δράση είναι απαραίτητη: οι εργαζόμενοι και η νεολαία στρέφονται σε τέτοιες πρωτοβουλίες για να μπορούν να αναπτύξουν δράσεις, όχι απλά για να συζητούν. Φυσικά, τα πιο προχωρημένα στοιχεία θα θέλουν να εμβαθύνουν στα ζητήματα, κάτι που μόνο η συμμετοχή σε μια μαρξιστική οργάνωση, όπου διεξάγονται οι απαραίτητες πολιτικές συζητήσεις και θεωρητικές επεξεργασίες, μπορεί να τους προσφέρει.
99. Τέτοιες κινηματικές πρωτοβουλίες μπορούν να διαθέτουν δομές, με την έννοια των εκλεγμένων οργάνων και των τοπικών συναντήσεων, αλλά μπορούν επίσης να έχουν απλώς τον χαρακτήρα μιας «εκστρατείας». Είναι πάντοτε προτιμότερο να υπάρχουν οργανωμένες δομές, ωστόσο αυτό είναι ιδιαίτερα απαιτητικό σε επίπεδο στελεχών και λειτουργίας και απαιτεί προσοχή, ώστε να μην υπερβαίνουμε τις πραγματικές μας δυνατότητες.
100. Παράλληλα με την οικοδόμηση τέτοιων «σηματισμών», η μαρξιστική οργάνωση πρέπει να εξηγεί ότι χρειάζεται η δημιουργία ενός ανεξάρτητου, μαζικού κόμματος των εργαζομένων, για να υπερασπίζεται τα συμφέροντά τους. Είναι σημαντικό, όπου είναι δυνατόν, η μαρξιστική οργάνωση να προσπαθεί να περιγράψει τις κοινωνικές, συνδικαλιστικές και πολιτικές οργανώσεις που θα μπορούσαν να αναλάβουν την πρωτοβουλία για ένα τέτοιο κόμμα.

Οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχία

101. Όλα τα παραπάνω δείχνουν πόσο ευέλικτοι πρέπει να είμαστε όσον αφορά την τακτική. Τα αποτελέσματα των τακτικών αποφάσεων που παίρνουμε, πρέπει να παρακολουθούνται συστηματικά, προκειμένου να ελέγχεται αν εφαρμόζουμε τις καλύτερες δυνατές επιλογές. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, γενικά δεν υπάρχει μία και μοναδική σωστή τακτική. Σε ό,τι αφορά τη μεθοδολογία του EM (η οποία είναι εξ ορισμού μια ευρεία και ευέλικτη έννοια), όλες οι επιλογές τίθενται υπό συζήτηση και πρέπει να αξιολογούνται με βάση τα αποτελέσματά τους.
102. Τα αποτελέσματα κάθε τακτικής επιλογής είναι μετρήσιμα – δηλαδή, στο τέλος μιας συγκεκριμένης περιόδου μπορούμε να αποτιμήσουμε το αποτέλεσμα, τόσο από την άποψη του κύρους, της εμβέλειας της δράσης μας και των θέσεών μας μέσα στο μαζικό κίνημα όσο και, πρωτίστως, από την άποψη της προσέλκυσης νέων μελών. Με βάση μια τέτοια προσέγγιση, οι Έλληνες σύντροφοι το 2011 αποχώρησαν από την επίσημη συμμετοχή τους στον ΣΥΡΙΖΑ και εφάρμοσαν ένα πιο ευέλικτο μοντέλο, με μερική παρουσία στον ΣΥΡΙΖΑ και ταυτόχρονη ανεξάρτητη παρουσία, όπως περιγράφεται παραπάνω.
103. Όταν εντασσόμαστε σε ένα ΝΑΚ ή όταν συμβάλλουμε στη δημιουργία ενός μαζί με άλλους, είναι σημαντικό οι σύντροφοι/ες μας να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των προσπαθειών για το χτίσιμο του νέου σχηματισμού. Το βασικό ζήτημα είναι να στρέψουμε μια τέτοια οργάνωση προς την κοινωνία, την εργατική τάξη και τη νεολαία, ώστε να συμβάλει στην ανάπτυξη μαζικών κινήματων και στην ενίσχυση της ταξικής συνείδησης.
104. Υπάρχουν συνθήκες υπό τις οποίες ένα ΝΑΚ θα φέρει νέα μέλη στις τάξεις του και θα μας επιτρέψει να κερδίσουμε μέλη για την επαναστατική οργάνωση «από μέσα», αλλά υπάρχουν και συνθήκες υπό τις οποίες δεν θα μπορούμε να κερδίσουμε από μέσα, αλλά μόνο «από έξω». Η «τέχνη», σε τέτοιες συνθήκες, είναι να αξιοποιήσουμε το ΝΑΚ για να προσεγγίσουμε νέα στρώματα, να το ανοίξουμε στην κοινωνία και, παράλληλα, να στρατολογήσουμε μέλη για την οργάνωσή μας.
105. Ως μέλη ενός ΝΑΚ, προφανώς επιδιώκουμε να επηρεάσουμε την πορεία του, να το ωθήσουμε προς τα αριστερά και, στο βαθμό που είναι δυνατόν, να συμβάλουμε στη μετατροπή του σε επαναστατικό κόμμα. Ωστόσο, πρέπει να το επιδιώκουμε αυτό χωρίς ψευδαισθήσεις: η μετατροπή ενός ΝΑΚ σε επαναστατικό κόμμα, στο σύνολό του και ως τέτοιο, είναι ουσιαστικά αδύνατη. Θεωρητικά, κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί μόνο σε μια περίοδο μεγάλων επαναστατικών αναταραχών και ταυτόχρονα ύπαρξης μαζικών επαναστατικών κομμάτων σε μία ή περισσότερες σημαντικές χώρες. Κατά συνέπεια, τα ΝΑΚ στην σημερινή εποχή, στην πορεία της ανάπτυξής τους αναμένεται να οδηγηθούν σε διάσπαση σε κάποιο στάδιο.
106. Το παραπάνω αποτελεί έναν ακόμη λόγο για τον οποίο, πέρα από την προσπάθεια να επηρεάσουμε τη γενική πορεία ενός ΝΑΚ μέσω του διαλόγου και της συντροφικής συζήτησης, η ένταξη μεμονωμένων μελών στην επαναστατική οργάνωση είναι κρίσιμης σημασίας. Οι εντάξεις σε ατομικό επίπεδο θα ενισχύσουν τη δουλειά μας συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη διαμόρφωση αριστερών ρευμάτων στο εσωτερικό ενός ΝΑΚ.

107. Η ανάπτυξη στα αρχικά στάδια μιας μικρής οργάνωσης είναι πολύ αργή και πραγματοποιείται κυρίως μέσω ατομικών εντάξεων. Όσο μεγαλύτερη γίνεται η οργάνωση, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες να μπορέσουμε να κερδίσουμε ομάδες. Και όταν φτάσουμε σε ένα μέγεθος που μας καθιστά ορατούς στην κοινωνία και στα μαζικά κινήματα –δηλαδή όταν φτάσουμε σε μια «κρίσιμη μάζα»– η ανάπτυξη μπορεί να πραγματοποιηθεί με μεγάλα άλματα, με δεδομένο φυσικά ότι υπάρχουν οι κατάλληλες, ευνοϊκές αντικειμενικές συνθήκες. Γενικά, πρέπει να έχουμε επίγνωση ότι η ανάπτυξη των δυνάμεών μας δεν είναι ποτέ γραμμική και ότι, μετά από μια περίοδο ανάπτυξης, μπορεί να ακολουθήσει μια περίοδος αριθμητικής «στασιμότητας», ανάλογα και πάλι με τις συνθήκες. Αυτή συνδέεται με τις διαδικασίες αφομοίωσης των νέων μελών και ανάπτυξης νέων στελεχών και, με τη σειρά της, μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για ένα επόμενο άλμα, εφόσον δεν υπάρξει αρνητική μεταβολή στις αντικειμενικές συνθήκες.
108. **Συμμετέχοντας σε ένα ΝΑΚ με ρεφορμιστικά χαρακτηριστικά, δεν πρέπει ποτέ να υποτιμούμε τη γραφειοκρατία που αναπόφευκτα θα αναπτυχθεί. Τα ρεφορμιστικά στοιχεία που υπάρχουν σε κάθε ΝΑΚ δεν διαθέτουν πολιτικά μέσα για να αντιπαρατεθούν με τις μαρξιστικές ιδέες και, γι' αυτό, καταφεύγουν σε γραφειοκρατικές μεθόδους και, τελικά, σε διασπάσεις. Επομένως, ακόμη και αν ένα ΝΑΚ φαίνεται αρχικά να λειτουργεί με δημοκρατικούς όρους, πρέπει να είμαστε απολύτως προσεκτικοί και να μην κάνουμε ποτέ παραχωρήσεις στο επίπεδο των δημοκρατικών διαδικασιών και του ελέγχου από τη βάση του κόμματος.**
109. Στα αρχικά στάδια του χτισίματος των οργανώσεών μας, η δουλειά με τη νεολαία είναι καθοριστικής σημασίας. Οι εργαζόμενοι δεν θα ενταχθούν εύκολα σε μια πολύ μικρή οργάνωση· πρώτα πρέπει να διαπιστώσουν την ικανότητά της να φέρνει αποτελέσματα. Φυσικά, όταν μιλάμε για εκστρατείες που απευθύνονται στη νεολαία, αναφερόμαστε σε νέους που προέρχονται από την εργατική τάξη και όχι σε εκείνους που προέρχονται από εύπορα ή μικροαστικά στρώματα. Μετά την αρχική συσσώρευση και ωρίμανση των νεανικών στελεχών μας, μπορούμε να στραφούμε συνειδητά σε συγκεκριμένους χώρους εργασίας και σε συνδικαλιστικά ζητήματα.
110. Το ποια στρώματα απευθυνόμαστε και με ποιον τρόπο συνδέεται άμεσα με το *Μεταβατικό Πρόγραμμα*. Υπάρχουν πολλοί στην Αριστερά που μιλούν θετικά για το Μεταβατικό Πρόγραμμα, καθώς και υπέρ του σοσιαλισμού. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχουν πλήρη κατανόηση του μεταβατικού προγράμματος ή μια πραγματική στρατηγική για την εξουσία των εργαζομένων και τον σοσιαλισμό. Η μέθοδος του Λένιν, του Τρότσκι και των Μπολσεβίκων, καθώς και τα ψηφίσματα των τεσσάρων πρώτων συνεδρίων της Τρίτης Διεθνούς, πρέπει να διατηρηθούν ζωντανά και να συνδεθούν με τα σημερινά καθημερινά προβλήματα και την καπιταλιστική κρίση. Πρέπει να επιδιώξουμε να μεταφέρουμε αυτή τη μέθοδο σε κάθε ΝΑΚ στο οποίο συμμετέχουμε, ώστε να συμβάλουμε στο να στραφεί προς τα στρώματα που θέλουν να μπουν στον αγώνα και, με αυτόν τον τρόπο, να βοηθήσουμε στην αλλαγή της ισορροπίας δυνάμεων στην Αριστερά.
111. Υπό όλες τις συνθήκες, προωθούμε την αναγκαιότητα του σοσιαλισμού ως τη μόνη απάντηση στην καπιταλιστική κρίση. Όταν αυτό είναι αναγκαίο, πρέπει να γίνεται με ευελιξία και με μια γλώσσα που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής μας και στις μορφές επικοινωνίας της νέας

γενιάς. Σε ορισμένες χώρες, οι λέξεις «σοσιαλισμός» και «κομμουνισμός» είναι τόσο φθαρμένες που ίσως χρειαστεί να προσαρμόσουμε τις εκφράσεις που χρησιμοποιούμε – για παράδειγμα «εργατική εξουσία», «εργατική δημοκρατία» κ.λπ., ή ακόμη και «λαϊκή εξουσία», με την προϋπόθεση, φυσικά, ότι διατηρούμε την ουσία και εξηγούμε ξεκάθαρα το περιεχόμενο του σοσιαλισμού. Η έννοια της «δημοκρατίας στην παραγωγική διαδικασία» πρέπει επίσης να συνοδεύει τις προτάσεις μας για «εργατικό έλεγχο» και «εργατική διαχείριση», με προσπάθεια να περιγραφεί με συγκεκριμένους τρόπους το πώς αυτά μπορούν να λειτουργήσουν στην πράξη.

112. Τέλος, στην περίπτωση που λειτουργούμε σ' ένα ΝΑΚ με ελλειπίες ή λανθασμένες πολιτικές θέσεις, η κριτική στην ηγεσία είναι απολύτως αναγκαία. Ωστόσο, πρέπει να ασκείται με ευαισθησία. Πρέπει να διατυπώνεται με θετικό τρόπο και να συνοδεύεται από συγκεκριμένες προτάσεις για το τι χρειάζεται να διορθωθεί ώστε να προχωρήσει η κοινή προσπάθεια. Διαφορετικά, τα μέλη του κόμματος δεν θα δώσουν προσοχή στην κριτική μας. Υπάρχουν περιπτώσεις οργανώσεων που εισέρχονται σε ένα ΝΑΚ και ασκούν κριτική τόσο καταγγελτική ή προκλητική, ώστε αποξενώνουν τη βάση. Τονίζουμε ξανά ότι η επιτυχία της προσπάθειάς μας σε ένα ΝΑΚ εξαρτάται από το κατά πόσο η βάση μας αντιλαμβάνεται σαν μερικούς από τους καλύτερους αγωνιστές/ριες στο χτίσιμο της οργάνωσης. Τότε, όταν ασκούμε κριτική στην ηγεσία με προσεκτικό και ευαίσθητο τρόπο τα μέλη θα δώσουν προσοχή σε όσα λέμε. Αυτός είναι ο δρόμος για να έχουμε μεγαλύτερο πολιτικό αντίκτυπο, να συμβάλλουμε στο να ωθηθεί το ΝΑΚ προς τα αριστερά και να ενισχύσουμε τις δυνάμεις μας, τόσο πολιτικά όσο και αριθμητικά.